

Ítéletre és segítségre vár két fiatalember

A Népszabadság Online szerkesztősége a RomaPage.hu szerkesztőségével közösen segélyakciót indít két család érdekében. A családok egy kétséges ítélet és a hosszadalmas peres eljárás miatt nehézségekkel küzdenek.

„Ilyen bizonyítékok alapján senkit sem szabadna elítélni” – írta a Magyar Narancsban **Miklósi Gábor** egy olyan pert ismertető cikkében, amelyben júniusban első fokon négy év börtönt kapott két fővárosi fiatalember, **Setét Ernő** és **Adu László**. Miklósi Gábor idézi a **Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogvédő Iroda** (NEKI) megfigyelőként jelen lévő, sokat látott munkatársait is, akik szintén nem tudnak ilyen gyengén alátámasztott ítéletről.

A NOL cikkében ez olvasható: a megvádolt fiatalok büntetlen előéletűek és becsületes életvitelűek. Setét Ernő alibit is tudott igazolni. „Setét Ernő a rablás éjjelén zenekarával együtt az EuroRoma karaván demecseri rendezvényén volt jelen, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Sokan tanúsították a résztvevők közül, hogy találkoztak ott vele. Onnan hajnalban jött Budapestre autóval, három személyt – részben távolabbi rokonokat, részben a zenekar tagjait – szállított a fővárosba, akik ezt tanúsították is.” Társa, Adu László pedig „több tanú

által is alátámasztott állítása szerint a rablás előtti estén hazatért, és végigaludta az éjszakát. Tanúi az esti hazatérésre és a reggeli felkelésre vannak.”

Nemcsak a sértettek és védőik, de az ügyet megismerő független kívülállók számára is meggyőző a védelem érvelése, amely szerint a nyomozás során nem derült ki, miért támadott volna meg egy 2005. augusztusi hajnalon két ittas hajléktalant a két büntetlen előéletű, családot fenntartó fiatalember, ráadásul mindkét vádlott tanúkkal alátámasztott alibit is tudott igazolni. A bíró ítéletét kizárólag a bűncselekmény idején ittas állapotban lévő sértett és élettársa által tett nyilatkozatokra tudta alapozni, de ahhoz, hogy biztos legyen ítéletében, minden, a megvádoltak mellett szóló körülménytől el kellett tekintenie.

Baricz Tibor és **Zárai Aranka**, Setét Ernő védői a napokban nyújtották be a – hónapok múlva várható – másodfokú tárgyalásra fellebbezés kiegészítésüket. **Tóthné dr. Langó Katalin**,

Adu László védője fenntartja az első fokú tárgyaláson felsorakoztatott védekezését, és ennek alapján kéri védenecse felmentését. A másodfokú eljárásra készülő védelem munkájába már a NEKI is bekapcsolódott

Súlyosbítja Setét Ernő és Adu László helyzetét, hogy az ítélethirdetés után hiába kérték legalább a jogerős ítéletig szabadlábra helyezésüket. Setét Ernő a bírósághoz fordulva bármilyen jelentkezési kötelezettséget elfogadott volna, csak engedjék meg, hogy most, miután már lefolytatták az eljárást, ismét munkába állhasson. A bíróság a vád képviselőjének javaslatára azonban „a szökés és elrejtőzés veszélyére” hivatkozva elutasította Setét Ernő és Adu László kérését. Mindketten élettársat hagytak kint, kiskorú gyermekük van, és családjaik teherbíróképességükhöz képest súlyos terheket vállalnak a börtönben tartott fiatalemberek segítésére is.

A Népszabadság Online szerkesztősége ezért, a RomaPage.hu szerkesztőségével közösen arra kéri az

ügyet megismerő olvasókat, hogy adományokkal segítsék a kétséges ítélet és a hosszadalmas eljárás miatt nehézségekkel küzdő két családot.

A gyűjtés technikai lebonyolítását **Roszik Gábor** evangélikus lelkésznek, a Magyar Testvéri Börtöntársaság elnökének gesztusa könnyíti meg számukra. Roszik úr vállalta, hogy az adományokat a Magyar Börtöntársaság Alapítvány befogadja és fele-fele arányban rendszeresen eljuttatja a két családnak. Kérjük, hogy – akár időközönként néhány száz forinttal is – a következő számlaszámra juttassák el adományait:

Magyar Börtöntársaság Alapítvány
10300002-20345080-70073285

Az adomány célba juttatásához feltétlenül szükséges, hogy a befizetés a következő közleménnyel történjen: **„Setét Ernő–Adu László javára”**.

NOL, RomaPage

ROMA LAP
Megjelenik havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány és az NCA támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon/Fax: 06-56/513-952, 513-953, 513-954. Levelezési cím: SZOLNOK Pf.: 77 5001 – e-mail: otka@interware.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu. Főszerkesztő: **Paksi Éva** – Főmunkatárs: **Farkas Kálmán** – Tervezőszerkesztő: **Gudmon Andrásné**. Munkatársak: **Hegedűs Sándor, Józsa Zoltán, Lukács Ilona, Nyári Gyula, Rácz Lajos, Szécsi Magda** – Szerkesztőségi titkár: **Pálfi Eivira**. Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Címlapfotó: Halász Katalin

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT. – Felelős vezető: **Tankó Csaba** ügyvezető igazgató – ISSN 1216-982X

Szécsi Magda

A nyomorúság útját bontani szokták, nem építeni...

Ez egy olyan nap/Amikor semmi sem sikerül/Amikor gonoszakká válnak a tárgyak/Amikor eltávolodnak a dolgok/Amikor a szomszédaidat sem érted/Amikor a barátaid is zavarnak/Amikor már a jó bor sem ízlik/Amikor mindenütt fölösleges vagy/ Amikor a legjobb volna bezárkózni/Egy félreeső, sötét szobába/ És e rémséges órákat átaludni/Amikor a fejed búbjáig elborít a nyugtalanság/ S nem kímél/Amikor hiába vársz a föloldásra/Igen, ez egy olyan nap.

Mostanában gyakran eszembe jut ez a vers, *Parancs János* „Előérzet” című, 80-as évek végi verse, amit úgy mondogatok magamban, hogy a nap szót felcserélem évre, bár többes számban is használhatnám, de minek?, ettől sem lenne jobb a közérzetem, nem vernének kevesebb magyart Szlovákiában, nem lakoltatnának ki kevesebb cigányt a tél előtt az önkormányzatok, a kormány sem vonná vissza „reform” csomagját, se a vizit díjat. Nem csökkenne az infláció, az áfakulcs sem maradna 15 százalék. Nem lenne munkája a segélyen tengődőknek, nem értenék kevesebben félre a konvergencia program valódi tartalmát és jelentését, nem lenne kevesebb egymásra köpködés az önkormányzati választások kampánya során, és még hosszan sorolhatnám, hogy mi nem változna még meg.

Az MSZP óriási csalódást okozott még saját táborának is! Azok, akik megbocsátották *Gyurcsány Ferenc* súlyos hazugságait (a választási kampány merő hazugság volt!), kijózanodtak azóta, és ők is belátták, hogy a nyomorúság útját bontani szokták, nem építeni, ahogy most a

jelenlegi kormány teszi. Az ilyen zaklatott, sietős, egy szuszra az országra erőszakolt reform csomagok, konvergencia programok (már az elnevezésük is ködösítés!), akkor születnek, ha kiagyalóikat kizárólag a megfélemlítés és a hatalom mindenáron való megtartása vezeti. A jelenlegi kormánynak nem számít semmi, csak az, hogy az unió elvárásainak megfeleljenek és vállon veressék őket.

Gyurcsány Ferenc kormánya nem előrelátó, nem ismeri a fokozatosság elvét, sem az igazságosságot, aminek gyakorlati alkalmazása elviselhetőbbé tenné a terhek cipelését. Az emberek belátják, hogy az adósnak fizetnie kell, de nem így!, a megfélemlítettség, a kilátástalanság, az ostobaság, a gyávaság, a meghülyítettség, a dezinformáltság légkörében, a totális lepusztítottságig!, csak azért, mert szertefoszthatatlan illúziók, tévhitek és a megfelelni vágyás kényszerétől szenved a magyar kormány, aki kibújva a tojásból, az uniót fogadta el anyjának, és nem édesanya-földjét, Magyarországot. A metafora a *Konrad Lorenz*féle kislibák esete (mindenki ismeri), a buta kislibáké, amelyek a tojásból kibújva azt fogadják el anyjuknak, aki vagy ami éppen a közelükben mozog, legyen az tyúk, róka, cigány nyelvszótár széltől zizegő lapja, MP3-as lejátszó, nagytökés komcsi kocogás közben, vagy malacfarok. Van egy olyan előérzetem, hogy Magyarországon a következő választásra elfogynak a buta kislibák, mert valamilyen titokzatos módon megint becsorog az országba a madárinfluenza, amit lehet, hogy (2010-re) más néven: **okos döntésnek** hívnak majd a választók...

FERGE: MÁR NEM IGAZSÁGOS

❖ Míg a meghirdetett Új Egyensúly Program kezdeti célja a költségvetési takarékoság és az igazságosabb teherviselés volt, amit a jobb helyzetűek nagyobb megadóztatásával, a rosszabb helyzetűek kompenzálásával célozott meg, az azóta hozott intézkedések leginkább csak takarékosági célokat szolgálnak, „törekvései között már nem evidens az igazságosság”. Erről *Ferge Zsuzsa* akadémikus, a Szociális Szakmai Szövetség elnöke beszélt, aki *Gyurcsány Ferenc* miniszterelnök felkérésére egy gyermekszegénység elleni programon dolgozik. Kitért arra, milyen társadalmopolitikai hatása lehet az Új Egyensúly Programhoz kapcsolódó intézkedéseknek. Az akadémikus szerint a cél inkább a tisztességes adóztatás, adófizetés és a színvonalas közszolgáltatás megteremtése kellene, hogy legyen. Olyan közszolgáltatás, iskola, egészségügy megteremtésére, amelyből nem kell kimenekülnie az embereknek. Ez rövid távon drágább, de megtérül.

A JAPÁNOK BÉBILÁZBAN ÉGNEK

❖ Negyvenegy éve nem született fiú a több ezer éves japán császári családban. A trónörökös minapi világrajötte után örömmámorban úszik a távolkeleti ország lakossága. Kiko hercegnő első kisfia megszületésével a több mint 2600 éves dinasztia utódlása biztosítottak látszik, holott az utóbbi időben már felmerült a törvénymódosítás eshetősége is. A kisbaba jelenleg a trón harmadik várományosa nagybátyja, *Naruhito* és édesapja, *Akishito* herceg mögött. Japánban a császár szinte semmi politikai hatalommal nem rendelkezik, ugyanakkor – a brit monar-

chiához hasonlóan – komoly erkölcsi befolyása van. Minden császárnak kiemelkedő teljesítményt kell nyújtania a tudományokat illetően. A japán császári család a világ legrégibbi uralkodócsaládja, egyben sok japán szemében a nemzet egységének jelképe, és isteni eredetű.

FELJELENTÉS LEHET A VÉGE AZ IGAZOLVÁNY HIÁNYÁNAK

❖ Egész biztosan sokan vannak, akik nem mindig hordják magukkal személyi igazolványukat, pedig bármikor megállíthatja őket a rendőr igazoltatás címén. *Kovács Ág-*

nes, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság sajtóreferense elmondta, hogy mindig magunknál kell tartani valamilyen hiteles okmányt, amivel igazolhatjuk magunkat. Ez lehet a régi típusú személyi igazolvány, az útlevel, illetve az új, kártya alakú személyazonossági vagy jogosítvány a lakcímkártyával kiegészítve. Amennyiben ezek valamelyikét nem tudjuk bemutatni a rend őreinek, akkor a jogszabály értelmében bekísérhetnek az őrsre, és ott is tarthatnak a személyazonosítás céljának megvalósulásáig. Még szabálysértési feljelentést is tehetnek, hisz a jog-

szabály erre is lehetőséget biztosít.

FORRÓ POLITIKAI ŐSZ JÖN

❖ Tízezrek vonulnak majd utcára a *Gyurcsány*-csomag megszorító intézkedései miatt, azonban kérdés, hogy a demonstrációkkal elérnek-e valamit. Az utcai demonstrációk sorát a motorosok kezdik meg szeptember 9-én, majd szeptember 16-án a Nagycsaládok Országos Egyesülete (NOE) legalább tízezer embert vár tiltakozó menetére, amely valamennyi „megszorításügyi” minisztériumot érintve vonul a Parlament elé. A legjelentősebb tüntetés várhatóan szeptember 21-én lesz a Kossuth téren, ahol a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖ-OK) készül akár többnapos demonstrációra a tandíj ellen. A tüntetés pikantériája, hogy az Oktatási és Kulturális Minisztérium már előre bejelentette, hogy mindenképpen bevezetik a képzési hozzájárulásnak elkeresztelt tandíjat, illetve végrehajtják a költségterítések komoly emelését. Szeptember 23-án a „nyílt politikai hazugság” ellen tiltakozik a Fidesz a Hő-

sők terén, és itt zárják le a Jó reggelt, Magyarország kiáltványhoz kapcsolódó aláírásgyűjtést is. Még nincs kitűzött időpontja, de a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete (PDSZ) is tiltakozó nagygyűléssorozatot tervez októberben, valamint a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája és a Munkástanácsok Országos Szövetsége is, mert nem nyugodnak bele a 3-4 százalékos reálbércsökkenésbe.

DISZKRIMINATÍV CÉGEKET BÜNTETNEK

♣ Az Egyenlő Bánásmód diszkriminációs, egyelőre üres listájára három cégnek van esélye felkerülni negatív megkülönböztetés miatt. Egy gépgyártó céghez nem vettek fel cigány segédmunkásokat, már az elbeszélgetésen diszkriminatív kérdéseket tettek fel nekik, és tesztet sem végeztek. Egy német tulajdonú társaságnál pedig ugyanazért a munkáért kevesebb órabért kapott egy nő, mint férfi kollégái. A cégeket 6 millió forintra is büntethetik, öt évre az internetre, egy listára teszik fel a nevüket.

ÚJABB KENYÉRÁREMELÉS

♣ Újabb kenyéráremelésre készülnek a pékek. Az augusztusi, illetve a szeptember elsejei áremeléseket követően hamarosan újabb korrekcióra számíthatnak a vásárlók. A kenyér 10 százalékos termelői árnövekedésére lehet számítani, mondta **Ilonka Boldizsár**, a Magyar Pékszövetség elnöke. A kormányzati

intézkedések, valamint a liszt árának megugrása azt teszi szükségessé, hogy szeptember közepén, október elején 10 százalék körül emeljék meg átlagárakat.

KALTENBACH MÉLTÓ KAMPÁNYRA SZÓLÍT FEL

♣ A kisebbségi ombudsman az önkormányzati választás kapcsán augusztus 30-án arra hívta fel a figyelmet, hogy a kampány során se tévesszék szem elől a demokratikus társadalmakban irányadó általános jogi és emberi értékeket. **Kaltenbach Jenő** azután hangsúlyozta ezt, hogy jelzések érkeztek hozzá, amelyek szerint egyesek a demokrácia és az emberi méltóság elveinek figyelmen kívül hagyásával fogalmazzák meg kampányanyagaikat.

ROMAFESZTIVÁL

♣ Kétnapos romafesztivált tartottak Tiszafüreden. A rendezvényen konferenciát rendeztek Tisza menti vándorló cigányok címmel, előadást tartott **Mihály Éva**, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Esélyek Háza vezetője és **Landauer Attila** cigányságkutató. Emellett gasztronómiai fesztivál és lövészverseny várta az érdeklődőket. A fesztivál célja volt a kisebbség identitástudatának növelése saját kultúrájának bemutatásán keresztül.

Az MTI, a Romaweb, az RSK, a RomaPage és a Romnet hírei alapján összeállította: Paksi Éva

TÁJÉKOZTATÓ

♣ Tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy a Szociális és Munkaügyi Minisztérium **Roma Integrációs Főosztálya** új helyen, az alábbi címen és telefonszámokon érhető el:

Cím: 1054 Budapest, Akadémia utca 3. II. emelet 202.

Tel: 475-5820, 475-5817

Fax: 311-1611

Főosztályvezető: **Dr. Ürmös Andor**
E-mail cím: urmos.andor@szmm.gov.hu

SAJTÓKÖZLEMÉNY

♣ A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal tájékoztatója a kisebbségi önkormányzati választások második szakaszáról

A kisebbségi civil szervezetek ez idáig közel 7500 jelöltet állítottak a helyi önkormányzati választásokkal azonos napon, 2006. október 1-jén sorra kerülő kisebbségi önkormányzati választásokra. A képviselőjelöltek azok közül kerülhetnek ki, akik korábbi kérésükre szerepelnek a kisebbségi választói jegyzéken. Jelöltek az egyes kisebbségek civil szervezetei állíthatnak.

Kisebbségi önkormányzati választást ott lehet majd tartani, ahol a kisebbségi jelölő szervezetek legalább 5 jelöltet állítottak. Heizer Antal, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (NEKH) elnöke megfelelőnek tartja a kisebbségi önkormányzati választási előkészületek második szakaszában tapasztalható folyamatok alakulását. Megállapítható, hogy egyre szélesebb körben vált ismertté, hogy 2006. őszén az eddigiektől eltérő módon kerülnek megválasztásra a kisebbségek önkormányzatai. Fontos változás, hogy az Országgyűlés a kisebbségi választójogi szabályok módosításával a nemzetiségi civil szervezetek kezébe adta a jelöltállítás kizárólagos jogát és felelősségét. Ennek alapján, a korábban tapasztalt visszaélések visszaszorítása terén meghatározó szerep hárul az öntudatos nemzetiségi civil szférára, hiszen a szervezetek kizárólagos jogává vált a közösség körében elfogadott, a nemzetiségi anyanyelvét, kultúráját és hagyományait jól ismerő, a képviselői munkára legátermettebb jelöltek állításának lehetősége.

Az új kisebbségi választási rendszerben a kisebbségi választói jegyzéken szereplők személyes adatai titkosak. Ugyanakkor a kisebbségi jelöltekre vonatkozó információk mindenki számára elérhetőek. A NEKH fontosnak tartja, hogy a média útján minél többen értesüljenek arról, kik a nemzetiségi szervezetek jelöltjei a települési kisebbségi önkormányzati választásokra. A jelölteknek nyilatkozniuk kell az adott kisebbség nyelvén, kultúrájának, hagyományainak ismeretéről, és arról is, ha esetleg korábban más kisebbség önkormányzati képviselői voltak.

A helyi választási bizottságoknál 2006. szeptember 8-ától van mód a jelöltek bejelentésére. Az októberi önkormányzati választást követően megalakuló kisebbségi önkormányzatok képviselői szereznek majd jogot arra, hogy a jövő év elején létrehozzák a megyei és országos kisebbségi önkormányzatokat. E választási fordulóra azok a kisebbségi civil szervezetek állíthatnak jelölteket, amelyek a 2006. október 1-jei választáson megszerzik az összes helyi kisebbségi önkormányzati képviselői mandátum legalább 10%-át. A nagyobb létszámú kisebbségek, mint például a németek vagy a cigányok esetében ez azt jelenti, hogy az adott nemzetiség egy-egy civil szervezetének, vagy választási koalíciójának várhatóan több száz képviselői helyet kell szereznie ahhoz, hogy 2007. februárjában listát állíthasson a megyei és országos kisebbségi önkormányzati választáson.

A kisebbségi választásokkal kapcsolatos legfontosabb ismeretek megtalálhatók a www.nekh.gov.hu internetes címen. A NEKH honlapján olvashatók azok az elérhetőségek is, amelyeken folyamatos tájékoztatást nyújtanak a kisebbségi választást érintő legfrissebb adatokról.

Budapest, 2006. szeptember 4.

NEKH Sajtókapcsolatok

A hónap hírei • A hónap hírei

Lukács Ilona

Divatját éljük a romaságnak...

Súlyos megállapítás ez kérem, de mielőtt bárki is megróna e merész kijelentésemért – hiszen gondolják sokan, hogy a már önmagában is számos előítéletet sejtető „nemzet név” (hátrány, esélyegyenlőtlenség, diszkrimináció, szegregáció, szegénység, stb.), nem hogy nem divatos, hanem sokkal inkább szégyellni való szociális állapot – hadd fejtsem ki, mire is gondolok...

A társadalom cigánysággal kapcsolatos értékítélete – beleértve magunkat is – számos változáson ment keresztül. Az államszocializmus idején már a cigány szó is magában rejtett negatív tudattartalmakat és érzelmeket hívott elő. Pártunk és Államunk szerint tehát az volt cigány, akit a környezete annak tartott. És persze a környezet soha nem tévedett – érdekes módon a hasonló, vagy esetleg ugyanazon életkörülményeknek „hódoló” nem cigány emberek nagyobb megbecsülésnek örvendtek, mint rasszjegyekkel is ellátott sorstársaik –. Valakit az életmód alapján ítélni cigánynak nap-

jainkban is divat, bár az individuum jogát senki sem firtatja, vagyis hogy vallom e, és nem utolsó sorban vállalom e, az abszolút az „Én” dolga, de akkor a cigány definíció szegénységhez, rossz lakásviszonyokhoz, munkanélküliséghez, bűnözéshez való társítását is vállalnom kell.

A rendszerváltás után hatalmat kapó kormányok mindegyike törekedett arra, hogy javítson roma polgárainak helyzetén, de mindig ott lebegett a kérdés, hogy vajon a roma csoportok, családok, egyének támogatása a roma közösségre szabott, elkülönített, címkézett formát igényli e, vagy a min-

den állampolgárt kivétel nélkül megillető szociális ellátórendszert, munkahelyet, oktatást. Nagy kérdés higgyék e! Gyakran hallom a minden cigányt „ingyen élőnek” titulálók szájából a: „Dolgozzon, ne pedig élőködjön és segélyekért kuncsorogjon” című társadalmi monológot, de halkán azért megjegyezném, hogy alkalmazhatjuk e a társadalmi alapértékeket, úgy mint igazságosság, egyenlőség, ha a fentebb említett intézményekhez a cigányság látványosan nem jut hozzá a társadalomban valóban létező diszkrimináció és az előítéletek miatt? Tulajdonképpen akármilyen is legyen a magyar-

országi romákkal kapcsolatos társadalmi kérdések hátterében, nem hagyható figyelmen kívül a cigányokhoz fűződő attitűdrendszer, valamint a cigányokkal kapcsolatos közbeszéd. Így tehát megállapítható, hogy a cigányság jelenlegi helyzetének vagy társadalmi, vagy kulturális okai vannak, de ezek súlyosságához hozzájárul a társadalom előítéletessége is.

A fenti állítást igazolja az is, hogy a cigányság ugyanazon jellemzők mentén rétegződik, mint a többségi társadalom, azaz iskolázottság, munkahely, jövedelmi viszonyok vagy az információhoz való jutás esélye.

**A másságtól való félelem leküzdésének eszköze: a MEGISMERÉS.
Fotó: LD archívum**

Mégis a cigányok munkaerőpiaci esélyei, iskolázottsági és egészségügyi mutatói látnivalóan rosszabbak, mint a többségi társadalomé. És most itt valóban az „esélyeken” van a nyomaték. Mert hogy azokat az esetek túlnyomó százalékában meg sem kapják.

A sokat hangoztatott hátrányoknál, életmódbeli különbségnél azonban talán fontosabb, hogy a magyarországi cigány közösség öntudatra ébredt és aktív részese lett saját sorsa alakításának. Legalábbis ez a hivatalos, szépen fogalmazott – s gyakran használt – válaszreakció arra az etikai, szociológiai fejlődésre, alkalmazkodásra, amit egyébként mi cigányok csak túlélési technikáink egyikeként alkalmazunk. Mert ez a bizonyos öntudat olyannyira felébredt, hogy az eltelt 16 évben megtanultunk manipulálni cigányságunkkal. Vagyis a romaság vállalása – minden tudományos vizsgálódást mellőzve – lényegében attól függ, hogy mire kívánjuk azt használni. A hétköznapi életben, amikor orvoshoz megyünk nem szeretünk annak lenni, mert az amúgy is felsőbbrendű egészségügyi kaszt nem 4 órát, hanem 8-at várakoztatna a kórházi folyosón. De akkor sem szeretjük, ha lát-szik rajtunk, amikor munkát keresünk, mert legyen bár diplománk, még egy vegyesbolt pénztárhoz sem vagyunk méltóak (Lásd: Strucc, esélyegyenlőségi műsor). De akkor sem szeretünk cigánynak lenni, amikor mindenféle forráshiányt leküzdve több hétig szervezünk egy tábort kiemelkedően jóképeségű, bár hátrányokat azért szenvedő 20 kis cigány nebulónak, mert amikor e kis csapat csak érdeklődik néhány nem cigány, és nem is hátrányos helyzetű, bár minden biztonnyal jó adag előítéletet birtokló táborozótól a pontos időről, ők hanyatt-homlok menekülve kiáltanak telefonablót szüleiknek, majd –

ötödkézből értesült – tábori vigyázójuknak. Ők persze elhiszik, mert miért ne hinnék el, hiszen cigányok, akik lopnak, csálnak.

És mikor szeretünk cigánynak lenni?! Minden biztonnyal cigánnyá válik (papíron) mindenki, aki pénzt remél tanulmányai támogatásához, vagy az, aki felismerve a folklór business jövedelmezőségét – tehetség ide vagy oda –, alkot de rendületlenül, vagy inkább gát-lástalanul. Szeret az is, aki „roma célú” foglalkoztatási, vagy egyéb uniós programban akar célcsoporttag lenni, mert hát addig van fizetés, és sok mindent nem is kell érte tenni, vállalni, mert a sok (civil) szakember is – köztük testvérek – ebből szakembereknek, fenntartanak, működnek, reprezentálnak. Vagy amikor – más lehetőség híján – szociális járandóságainkra való jogosultságunkat bizonyítjuk. A haszon a lényeg, vagy fogalmaztam inkább túlélésnek?!

Könnyű romává válni, s még könnyebb tagadni a haszonért. Hiszen kinek is van joga eldönteni, fölül-bírálni, bizonyítani (bár az igazolásokban a ckö-k a mindenhatók) etnikai gyökereinket, amikor az állításra, vagy tagadásra kerül. – Talán ebből adódik a társadalmi integráció egyik módszertani problémája is, hogy nem tudjuk pontosan hány cigány él Magyarországon.

De mi van azokkal, akik szerint a magyarországi cigányság társadalmi integrációja nem képzelhető el anélkül, hogy a csoport tagjai ne veszítsék el cigány azonosságukat? Mi van azokkal, akik valják és vállalják a címkézést akkor is, amikor megalázottan kullognak haza diplomájukkal a zsebükben egy állásinterjúról, vagy azokkal, akik nem businessalkotók, hanem cigányságukból merítő, unokáikra hagyó érték képzők, vagy azokkal, akik az ideiglenesen táborba fogadott gyermekeik

sérült lelkét simogatják éjjel, miután szakmailag, emberileg „leiskolázták” a vádaszkodókat, akik méltó megbánást színészkedve „ezüst pénzt dobnának tenyerükbe” de ők csak azt kérik: „Tanítsátok meg gyermekeiteket ti is a másra!” S bár mondanák gyermekeiknek, hogy nem lesz több ilyen pofon, de ehelyett csak némán üvöltenek a fájdalomtól, mert tudják, hogy lesz... Sok lesz még.. És mi van azokkal, akik – leküzdve az 50-szeres esélytelenséget – diplomatulajdonosokká válva sajátjaikért használják tudásukat, de a „sajátok” nem a hatékonysági mutatókban, megszerzett szakmai tudásban, felkészültségben és valós munkaerő-piaci lehetőségekben mércéznek, hanem: „mi az, amit még nem használtunk ki mert ingyért van, vagy mi az amit még tőlük is ellophatunk”... Szóval mi van azokkal, akik dühöngve okolják attitűdrendszerét bizonyító és erősítő véreiket saját harcaik megteremtéséért, s közben mégis homokot szórnak fejükre..?

(Ja, félreértés ne essék, ezek nem kulturális adottságok, a lopás soha nem volt az, egyszerű emberi – cigány – gyarlóság „odapiszkítani, ahonnan másfél évig kenyeret kapunk”.)

Mindamellet vallom, hogy a kultúrának döntő szerepe van a társadalmi integráció segítésében, de nem normatív módon. Súlyos hiba lenne számon kérni a cigányoktól a többségi normákhoz való igazodást, amikor ezek a bizonyos többségi normák is sokfélék és folyamatosan változnak, tágulnak. A válasz a tudásban gyökerezik. Meg kell tanulnunk egymást, nem a haszonért, hanem a konszolidált együttélésért. Csoporton belül és kívül. Ebben óriási szerepe van a csoportközi és csoportok közötti kommunikációnak. A cigány közösség tagjainak szinte – kis túlzással élve – egyetlen közös jellemzője, hogy a cigány cím-

két viselik. Nem homogén nemzetiség, következképpen a különbözőségek épp úgy jelen vannak, mint bármely más népcsoport tagjainál. Nem egyformán élünk, viselkedünk, reagálunk, gondolkodunk, és tervezünk. Már abban is vita van közöttünk, hogy hogyan hívjanak minket. A magyarországi romák/cigányok épp úgy hívják és hívatják önmagukat romának, mint cigánynak, ami törekvés arra, hogy a rendkívül sok negatív tartalmat felvett „cigány” népelnevezés helyett egy újabb népelnevezés kerüljön be a magyar szóhasználatba. Ugyanakkor létezik egy kontra törekvés arra, hogy a „cigány” szó pejoratív tartalma akkor tűnik el, ha minél többet használják pozitív szövegkörnyezetben és tartalommal. Jó magam is ezt a törekvést erősítem. A kisebbségekről szóló törvény (1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól) is vegyesen használja a cigány és a roma elnevezést.

Sorolhatnám még a különbözőségek táptalajául szolgáló paramétereket cigányokról és azokról is, akik nem azok, a lényeg akkor is ugyanaz maradna. Minden ember egyedi és megismételhetetlen személyiség, így hát ne ártsunk egymásnak azzal, hogy a referenciacsoport tulajdonságait feltétel nélkül alkalmazzuk a tagokra. Létezik egy kulcs-törekvés, ami nem más, mint a másságtól való félelem leküzdésének eszköze: a MEGISMERÉS...

Ha ez megtörténik, akkor nagy valószínűséggel nem terelődnek etnikai síkra a szociális kérdések, nem lesz szükség címkézett juttatásokra, a mindig vállalkó és vallók nem okolják harcaikért „saját”-ellenfeleiket, és nem kell divatból sem romának lenni...

**Forrás:
Esélyek és korlátok:
Budapest–Pécs, 2002**

Magyar tiltakozások napirend előtt

Az Európai Unióban nincs helye uszító megnyilvánulásoknak

Az Európai Parlament plenáris ülésén, napirend előtt *Dr. Schmidt Pál*, *Duka-Zólyomi Árpád* és *Járóka Livia* Néppárti képviselők, valamint *Tabajdi Csaba*, az MSZP európai parlamenti delegációjának vezetője szólalt fel a szlovákiai magyar és cigányellenes megnyilvánulások ellen.

Dr. Schmidt Pál:
Az Európai Unióban
nincs helye
a nemzetiségek közötti
uszító
megnyilvánulásoknak

Az elmúlt hetekben számos erőszakos cselekményről és provokációról kaptunk hírt Szlovákiában élő barátainktól. Az incidensek a Szlovákiában élő magyar nemzeti kisebbséget, valamint a roma közösséget érintették, tetteles bántalmazások, illetve nyilvános sporteseményen történt trágár és gyűlöletkeltő transzparensek kihelyezése során. Egy magyar nemzetiségű lányt például azért bántalmaztak, mert magyar nyelven beszélt a mobiltelefonján. A történetek valósággal sokkolták a szlovákiai magyar közvéleményt, hiszen hasonló atrocitásokra az elmúlt nyolc évben nem volt példa. Ezek a felháborító kisebbség-ellenes megnyilvánulások teljes mértékben szemben állnak az Európai Unió értékrendjével és elveivel, amelyek biztosítását belépésekor Szlovákia is szavatolta. Az

Dr. Schmidt Pál

Európai Unióban nincs helye a nemzetiségek közötti békés együttélést veszélyeztető, uszító megnyilvánulásoknak, különösen akkor, ha azok kormányzati politikusoktól származnak. Kérem, lépünk fel közösen a szlovák kormány egyes tagjainak szélsőséges nyilatkozatai ellen, hogy azok ne ösztönözhesenek újabb erőszakos cselekményekre. Amennyiben hűek kívánunk maradni az unió alapelvei-

hez, az egyéni és kollektív emberi jogok tiszteletben tartásához, most kell cselekednünk, mielőtt az erőszakos események tragédiába torkollnak!

Tabajdi Csaba:
A nacionalizmus
bozótüzeit azonnal
el kell oltani

Az Európai Parlament több frakciója, a szocialista és a

néppárti frakciók is kifejezték aggodalmukat, amikor Szlovákiában olyan koalíció alakult a nyáron, amelynek egyik pártvezetője évek óta gyűlöletbeszéddel uszít a kisebbségek ellen. Sajnos félelmek igaznak bizonyultak. A nacionalista pártvezér gyűlöletbeszéde kiengedte a szellemet a palackból. Felbátorodtak a szélsőséges nacionalisták, akik már több alkalommal fizikailag bántalmazták a magyar kisebbség tagjait. Ilyen az elmúlt évtizedben Szlovákiában nem fordult elő. Sajnos **Fico** kormányfő elhatárolódása késett, és akkor sem volt egyértelmű. Bizom benne, hogy a szlovák kormányfő lassan megérti, hogy az Európai Unió nem tolerálja, ha egy kormány a nacionalizmus tüzeivel játszik. A nacionalista bozótüzeteket azonnal el kellett volna oltani Szlovákiában. Fico miniszterelnök téved, ha a kisebbség képviselőit teszi felelőssé. Nem valószínű, hogy **Martin Schulz**, **Poul Nyrup Rasmussen**, **Hans-Gert Pötering**, **Elmar Brok** a Magyar Ko-

alíció Pártjának felbujtására foglalt állást a múlt héten. Az európai értékrend nem teszi lehetővé a nacionalizmust. Senkinek sem érdeke Szlovákia elszigetelése, de a nacionalizmus, a rasszizmus elszigetelése mindannyiunk kötelessége.

**Járóka Lívia:
A Slotát jellemző
megnyilvánulások
nem
megengedhetőek**

Jan Slota a romákkal szembeni „zéró tolerancia” elv meghirdetője évek óta büntetlenül hangoztatja magyar- és cigányellenes jelszavait, ami egyre erősödő tendenciát mutatott a tavaszi szlovák kampányidőszak alatt. A köztudottan nacionalista párt vezetője, aki alkotmányellenes, előítéletes megnyilvánulásaival tudatosan gerjeszti a romaellenességet a szlovák lakosság körében, a szlovák kormány tagjaként, koalíciós partnerként, mégis megkezdhetette már munkáját. Hasonló megnyilvánulások a **Meciar** vezette kormány alatt már szinte visszavon-

hatatlan következményekkel jártak a szlovák roma lakosság számára. Egyes szlovák politikusok fagyúlóló megnyilvánulásai még jobban erősítik, sok ember számára legitimálják az egyre erősödő kisebbségekkel szembeni

Járóka Lívia

ellenérzéseket. Szlovákia a mai Európában, az egyik legtöbbféle nemzeti kisebbséget magáénak mondható ország. Becslések szerint Szlovákiában nyolcszázezer roma él nagyon súlyos szociális és gazdasági körülmények között. Kirekesztettségük megszüntetése az ország társadalmi és politikai életében való részvételük megteremtése az egyik legkomolyabb kihívást je-

lenti a kormánynak. A mindennapi nyílt vagy rejtett előítéleteket elszenvadó szlovák roma lakosság és más kisebbségek számára a jelenlegi politikai atmoszféra joggal ijesztő és bizonytalan, a Slotát jellemző megnyilvánulások pedig egy demokrá-

ciában nem megengedhetőek.

**Duka-Zólyomi Árpád:
Robert Fico kormányfő
csak késve,
nem megfelelően
határolódott el**

Szlovákiában, az új kormánnyal feszült, az unió értékrendjét sértő helyzet alakult ki. Megjelent a fizikai

erőszak, a nyíltan nemzetgyalázó feliratok, csupán azért, mert valaki magyarul beszél – mert más nemzetiséghez tartozik. Robert Fico kormányfő csak késve, nem megfelelően határolódott el az idegengyűlölettől és a magyarellenes támadásoktól. Azonban a mód, ahogy tette, megdöbbentő. Támad, politikailag ítélkezik, bűnbakot keres: és ezt a szlovákiai magyar választók legitim képviselőjében, a Magyar Koalíció Pártjában találja meg. Minek köszönhető ez az állapot? Aggodalmaink beigazolódtak. A döntő hiba akkor történt, amikor egy szélsőséges és elsősorban magyarellenes párt a kormány tagja lett. Ezzel megnyíltak a szelepek és hitelességet kapott a megfélemlítés. Milyen tanulság vonható le ebből az állapotból? Az, hogy az unió csúcsszerveinek jobban oda kellene figyelniük arra, hogy mi történik tagállamainkban, és ha kell, azonnal reagálniuk, cselekedniük kell, hogy a rendellenességeket, a törvénytlenességeket még a csírájában elfojthassuk.

Gondola.hu

Ungricka vorbi ande Europako Parlamento

Ande Europako Uniovo naj than le nasul vorbi

Ande Europako Parlamento *Schmidt Pal*, *Duka-Zolyomi Arpad* thaj *Jaroka Livia* anda Niposko parto, *Tabajdi Csaba* anda MSZP de vorba, soske problemura sas le ungronca thaj le romenca andej Slovakia.

Schmidt Pal: Ande Europako Uniovo naj than le nasul vorbi

Ande nachile kurke pa but maripe thaj provokaciovura ashundam amare amalendar, kon anda Slovakia beshen. Azbajle le ungron thaj le romen thaj nasul vorbi iskirisarde opre pel sportoske eskursiji. Jekh ungicka sha anda kodo azbajle, ke ungrika vorbisardas pe pesko telefono. Le ungrura, kon andej Slovakia trajon, darajle, ke kesave bajura ande nachile oxto bersh nas kathe. Kesave problemura nashtig si ande Europako Uniovo, thaj kana Slovakia andre ushtyilas andej Europako Uniovo, vi voj avri phendas, ke chi kathe chi avla kesave problemura. Ande Europako Uniovo naj than le kesave nasul

vorbi, so azban le manushen, kon naj slovakicka. Maj baro-j o bajo, te kodol nasul vorbi le themeske sherune phenen. Mangav tumen, kethane te ushtyas opre te na aven kesave nasul vorbi thaj dyelura. Te kamas te ingras andre la Europaki kris, atunchi akanak trubul te keres variso, te na avel majbaro bajo.

Tabajdi Csaba: Pel nacionaliz- mushoki jag akanak trubul te shorel paji.

Ande Europako Parlamento but frakciovura, vi la socialistako thaj le Niposke partosko frakciovu avri phendine pengi dar, kana andej Slovakia kesavo koali-

ciovo avilas milaje, kasako sheruno zurales xolyajvel pel manusha, kon ande majcinipe trajon. Lenge dara chachipe avile. Le nacionalistone partoske sheruneske vorbi avri mukhline le biuzhes andaj glazha. Tromane avile le nacionalista, kon butvar azbajle le ungrickone majcinipeske manushen. Kesavo nas ande nachile desh bersh andej Slovakia. *Fico* themesko sheruno zebejime phendas variso pe kodolende. Kade gindysarav, hoj le slovakickone themesko sheruno lokes hatyarel, la Europako Uniovo chi losshal kodoleske, te jekh themesko sheruno le nacionalizmusoska jagasa khelelpe. : Pel nacionalizmushoki jag akanak trubulas te shorel paji andej Slovakia. *Ficos*, le themeske sherunes naj chachipe, te

kodo phenel, le majcinipes si o grixo. Naj chacho, hoj **Martin Schulz**, **Poul Nyrup Rasmussen**, **Hans-Gert Pötering**, **Elmar Brok** anda kodo phendine variso, ke le Ungrickone Koaliciovosko Parto phendas lenge kodol ande nachilo kurko. Andej Europa nashtig avel nacionalismusho. Khonyik chi kamel te grixosaren Slovakia, de trubul te keras variso pe nacionalismusho, pe rassizmu-sho.

**Jaroka Livia:
Nashtig mukhas
kesave vorbi,
so Slota phendas**

Jan Slota aba but ber-shende shaj phenel peke vorbi, sosa azbal le romen thaj le ungron. Le nacionalistone partosko sheruno, kon sagda kado phenel, andej Slovakia le manusha trubul te daran le romendar, shaj kezdisardas peski butyi

ande la Slovakiako Parlamento. Aba vi Meciar themesko sheruno kesave nasul vorbi phendas pel roma. Anda kodo, ke le themesko sherune kadal phenen, le slo-

vakura majfeder chi kamen le majcinipengen. Slovakia, ande dyeseki Europa, butfale majcinipe shaj zhanel peske. Andej Slovakia 800.000 roma beshen ande baro chorripe. Te zhutisaren pe lende, but butyi del le themesko sherunenge. Le dyeseka politikaki atmosfera zu-

rales nasul-i le romenge thaj kavre majcinipeske, kon andej Slovakia trajon. So slota phenel, kodo nashtig mukhen le manusha ande jekh demokracia.

**Duka-Zolyomi
Arpad:
Robert Fico
themesko sheruno
zebejime phendas
variso pe
kodolende.**

Andej Slovakia kesavo thanipe si, so naj lasho la Europako Uniovo. Si maripe, nasul iskiripe

pel zidura, anda kodo, ke varikon ungrika vorbisarel, ke varikon naj slovackicko.

Robert Fico themesko sheruno zebejime phendas variso pe kodolende. De vi kado nasules kerel. Voj kade gindyisarel, hoj le bajura si kathar ke le Ungrickone Koaliciovosko Parto.

Kaske te naisaras kado? Le problemura anda kado si, ke ande slovackicko parlamento avilas jekh nacionalisto partu. Kathar kado kezdisardas e dar andej Slovakia. So shaj sityuvas anda kado? La Europake Uniovoke sherune majinke trubul te len sama, so pecisajvel ande la Europake Uniovoske thana. Te trubul, atunchi sigo te keren variso, te na avel inke majbaro bajo.

**Gondola.hu
Fordította:
Géczy József**

Novák Imre

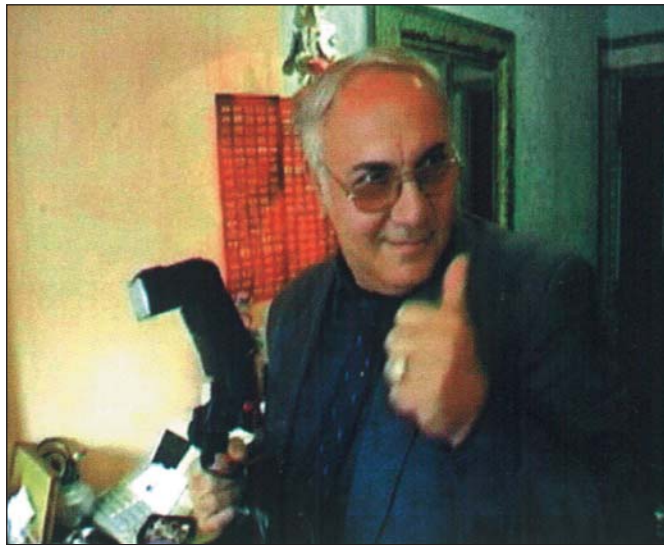
Büszkén vállalt cigányság

Beszélgetés Nyári Gyula zenész és fotóművésszel, aki magas állami elismerésben részesült 2005 végén, Kisebbségért Díjat kapott, amit a Parlamentben vehetett át.

Évtizedek óta ismert alakja Budapestnek. Aki látta már Nyári Gyula képeit, vagy hallgatta klarinétjátékát, az nem felejt el. Az élet szerete árad művészetéből. Sokoldalú személyiség.

Zenész és fotós. Gazdag zenész múlt áll mögötte. Nem először ismerik el munkásságát, 2004-ben a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesült.

„Úton” címmel fotóalbumot jelentetett meg. Képei a szociográfia legnemesebb hagyományaihoz kötődnek. Kevés fotós vállalkozott ilyen nagylélegzetű szociografikus mű létrehozására. Finoman komponált képei egy hiányzó városi szociográfia hiánypótlása. Az igazság, a valóság bemutatását keresi minden beállításában. Elsődlegesen a zene és a képek embere. Eredeti látásmód jellemzi. Portréin különböző sorsok jelennek meg az arcvonásokban. Vannak köztük sikeres emberek és lecsúszottak is. A városi romák ezerféle sorsát együttérzéssel szemléli és ábrázolja. Börtönben ülő számkivetettek, művészek, tanárok, orvosok néznek ránk képein. Ahogy *Ferge Zsuzsa* írta róla: „semmi emberi nem idegen Nyári Gyulától”. Nagyvárosi életképein ott találhatók az engedély nélkül árusítók, a vasat gyűjtők, épít-

kezésen dolgozók, az aszfaltozók, utcai zenészek. Temetés, esküvő, bál egyaránt vonzza. A romák iránti szeretetéhez csak Budapest és Józsefváros szeretete fogható.

– **Hogyan kezdődött zenészi és fotóriporteri tevékenysége? Hallhatnánk a pályájáról részletesebben?**

– Zenész családból származom, én is zenésznek tanultam. Édesapám nagybőgős volt, sajnos korán meghalt. A rokonságban is sokan vállalták, művelték ezt a hivatást.

– **Milyen hangszeren játszik?**

– Klarinétozom, de hegedülök és tárogatón is játszom. Hegedűvel kezdtem, hét évig tanultam. 14 évesen a Bartók Béla Táncegyüttesrel Szicíliába is eljutottam. A hatvanas években nagy kelteje volt a cigányzenének.

Abban az időben mindent játszottunk. Szalonzene, népi zenét, klasszikust, operettet. 1963-ban a Magyar Állami Népi Együtteshez kerültem. Jártuk az országot, mi csillagtúrának hívtuk. A legkisebb településekre is eljutottunk. Hagyományos cigányzenét játszottunk. Nem csak zenekari műveket adtunk elő, hanem a táncosokat is kísértük. Ezután a BM Duna Művészegyüttesben zenéltem, majd tíz évig a Budapest Szállóban dolgoztam. Sokat utaztunk külföldre, szívesen láttak minket. Sokfelé hívtak, válogathattam a lehetőségek között. 1978-tól a Várnegyedben játszottam a saját zenekarommal. 2003-ig tartott ez az időszak. Közben hét alkalommal egy-egy évet töltöttem Kanadában, egy magyar étteremben. Sok nagy tudású

muzsikussal játszottam együtt, hét év alatt az összes hazai hírességgel felléptem, egy darabka magyar életet jelentettünk az ottani magyar közösségnek. Sok élményben volt részem, éreztem, hogy a kinti magyarok haza vágnak.

– **Mikortól számíthatjuk a fotóriporteri munkásságát?**

– A hetvenes évek közepén egy kollégám unszolására vettem egy fényképezőgépet, mert én is éreztem, hogy mindig történik valami körülöttem, amit szívesen megörökítenék. Mindig irigykedve néztem, ha valaki fényképezett, és olyan boldog voltam, ha valaki meglepett egy fotóval. A fotózás segít megismerni a vidéket, a várost, ahol élünk, és az embereket is. Ezért is mondhatom több évtizednyi fotóriporterkedés után, hogy ismerem Budapestet, legfőképpen Józsefvárost, ahol születtem. A szociofotózással, a helyi újságoknak készített képekkel kerültem kapcsolatba.

– **Ön egy város életét követi nyomon képeivel. Elsők között vállalkozott arra, hogy a hazai cigányság pozitív tulajdonságait ábrázolja fotóin. Önnél megjelennek a sikeres romák is. Hogyan választja a témákat?**

– A legfontosabb szempont az újságoktól érkező megrendelés. Számptalan ér-

dekes eseményre, hivatalos rendezvényre jutottam így el, ahol témát is találtam. De lépten-nyomon mindig nyitva tartom a szemem. Ha látok valamilyen megismételhetetlennek tűnő pillanatot, akkor máris kattintom a gépem. Kedvenceim a váratlan életképek.

– **Képei lendületesek, életvidámak. Mi a munkamódszere?**

– Világunk bemutatásával sokféle tapasztalatot szerezttem. A szerint válogatok, hogy mi a fontos, mi a jellemző, mi a rendkívüli. A rendezettséget keresem a képeken. Idegesít, ha a képen rendtelenség van, és a téma elsikkad, mert belóg valami a képbe. Ezek elvonják a figyelmet, és a jó kép is ugyanannyiba kerül, mint a rossz. Fontosnak tartom a fényviszonyokat is. Van, hogy négy-öt alkalommal is visszamegyek egy szoborhoz, épülethez. Budát dél előtt lehet fotózni, pont délben lehet a legjobb pesti látéképet készíteni, délután négy és öt között Budáról Pestet.

– **Mi az ars poeticája?**

– A roma társadalom sok évszázados értékeit, saját

tosságait akarom bemutatni az egész világnak. Hiszek abban, hogy a romákban is óriási tehetség van mindenhez. Bosszant, ha lebecsülik őket. A zene iránti fogékonyság mellett kreativitás is jellemzi a romákat, nyitott gondolkodásúak, ezt pedig hagyni kell szárnyalni. Ebből jönnek az ötletek és az eredmények. Nem egy világhírű roma származású művész, tudós, orvos, kutató van, de róluk keveset beszélnek. Örömmel tölt el, hogy egyre több diplomás roma kerül ki a felsőoktatásból, egyre többen tudják kihasználni a bennük rejlő tehetséget.

– **Hol mutatkozt be eddig kiállításokkal?**

– Első önálló kiállításom a Józsefvárosi Galériában volt, Művészi értékek a 150 éves Kerepesi temetőben címmel. Azóta is főleg itt állítok ki, de láthatták képeimet a Magyarok Házában, és több külföldi magyar intézetben is. Bemutathattam Bécsben és Londonban, a Vajdaságban is. Életképeimmel a cigányság pozitívumait igyekszem bemutatni. Nem szeretem, ha fekete fehér fotókon csak a szegénységet, az elesettsé-

get, a pizsokban élő és igénytelen romákat mutatják be. Vannak pozitív élethelyzetek a valóságban.

– **Megtudhatunk valamit a családjáról?**

– Két gyermekemre nagyon büszke vagyok. Náluk is folytatódik a család zenész hagyománya. A fiam tavaly diplomázott a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, ahol a zeneirodalom egyik legnehezebb darabját, *Chopin* h-moll szonátáját játszotta. A koncert után a zongora tanszék vezetője így gratulált: „Mindig tudtuk, hogy nagyon tehetséges vagy, de ezt most kijavítjuk arra, hogy óriási nagy tehetség vagy”. A Cziffra Alapítvány kitüntette is, ami komoly rangot jelent a szakmában. A lányom hegedülni tanul.

– **Hogyan született a fotóalbum gondolata?**

– Azért szedtem albumba a képeket, mert megdöbbentett, hogy mindig csak a szeméttelenen élő cigányokat mutatják, és a világhálón is negatív színben tüntetik fel a roma társadalmat. Ekkor született az ötlet, hogy összegyűjtöm a pozitív életképeket. A kiadó is biztatott,

fantáziát láttak a képekben. Sok megrendelést kaptam. Büszke vagyok, hogy protokoll ajándékként több száz külföldre is eljutott. Tudom, hogy a svéd király is kapott belőle egy példányt, de rajta kívül számtalan államfő is megismerhette a romák igazi életét. Sajnálom, hogy nincs minden iskolában belőle, pedig ez ösztönző lehetne a gyerekek számára, mert láthatják, hova lehet eljutni, ha tanulnak.

– **Egyszer már részesült magas állami elismerésben. 2004-ben a Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetését kapta. Gratulálunk a Megosztott Kisebbségért Díjhoz. Mi szerepelt az indoklásban?**

– Az előítéletek elleni munkámat értékelték, a kisebbségért tett erőfeszítéseimet ismerték el. Minden alkalmat megragadok, hogy hiteles képet adjak a romákról. Az intelligens társadalomszervezés nem ismeri a kulturális és származásbéli különbségtételt. Azt vallom, fogadjuk el egymást, és éljünk boldogan.

– **Köszönöm a beszélgetést.**

Az egyetemi évek idején.

Papp István

Éppen ötven évvel ezelőtt, 1956-ban adták ki az első finn nyelvtankönyvet Magyarországon. No, ehhez aztán mi köze egy roma folyóiratnak? – horgadhat fel a kérdés bármely olvasónkban. Amennyiben fürgén hozzátesszük, hogy a hajdani debreceni professzor, a nemzetközi hírű **Papp István** nevéhez fűződik ez a kiemelkedő tudományos munka, akkor sem lesznek kevésbé tanácstalanok. Többségük vélhetően sohasem hallotta e Skandináviától Délvidékig jól csengő nevet. Nem nekik kell ezért szégyenkezniük.

Cigány tudósokról nem nagyon élhet senkiben sem emlék. Márpedig a mi Papp Istvánunk őseiről, s származásáról minden tanítványa tudott. Ő maga hirdette, nem rejtette véka alá, hogy cigány vér folyik az ereiben: édesapja kisvárdai teknővájó cigány volt. Igaz, a bőrszíne legalább ennyire beszédes volt. Nyári napsütöttségét télen, sőt a messzi északi tájakon sem veszítette el. Maga is egy beás cigány közösségbe született 1901. szeptember 12-én. Szülei fontosnak tartották, hogy tanuljon. Tudták, hogy csak az iskolázottsággal szeresheti meg az esélyt a kiemelkedésre. Könnyű volt erről meggyőzni őket, hiszen a tehetségét már az elemi iskolában megcsillogtatta.

Szerencséjére értő és elhivatott pedagógusok közé vettette a sors, akik nem hagyták elkallódní. Utat egyengettek neki a gimnázium felé, amit szintén kitűnő eredménnyel végzett el. Nem csoda, ha maga is a tanári hivatást választotta. Az egyes tudományágak közül a nyelvek világa mellett kötelezte el magát egy életre. A debreceni tudományegyetemen szerezte meg magyar-német szakos tanári oklevelét. Huszonöt évesen kapott először katedrát. Az 1926/27-es tanévtől Kisvártán, majd 1929/30-tól az 1937/38-as tanév kezdetéig Hatvanban, az ottani reáliskolában tanította a nebulókat az anyanyelvükre és az akkor kötelező németre. A következő évet már „a kálomista Rómában”, a debreceni Fazekas Mihály Gimnáziumban kezdhette meg.

Hihetetlen energiák szorultak belé. Miközben lelkiismeretesen készült az óráira, egyre másra publikálta tudományos dolgozatait. Származásából soha semmilyen hátránya nem származott, kollégái – még a nagytekinélyű idősebbek is – elismerték irigylésre méltó szakmai tudását. Azt a már ekkor is megsüvegelt életutat, ami önakaratából és szorgalmából ily magasra vitte. Nemcsak tisztelni, de szeretni is nagyon lehetett. Már régen elhagyta a hatvani iskolát, ám a tantestület az intézmény évkönyveiben rendszeresen megemlékezett róla, büszkélkedett vele. Mint az iskolai értesítő írja: „Papp István egyszerű otthonból indult, ifjú éveit kemény munkával tölti... Fáradhatatlanul foglalkoztatja

a nyelv genetikai elmélete. Olvas, levelez mindenfelé”. Országos szakmai hírnevét az 1929-ben kiadott Magyar nyelvatlásával alapozta meg. Nem kevésbé keltett feltűnést azzal sem, hogy 1934-ben kitüntetéssel avatták doktorrá a debreceni egyetemen (doktori disszertációját a nyelvtudomány módszertanáról írta).

A magyar nyelv tudósok egyik legnagyobb ígéreteként – a magyar vallás- és közoktatásügyi minisztérium támogatásával – a finn kormány 1935-ben egy évre finn-ugor nyelvészeti tanulmányokra hívta meg. Komoly állami ösztöndíjat is biztosítottak a számára. 1936-ra, amikor elindult a tanulmányútjára, már annyira jól tudott finnül, hogy nemcsak tanulmányozhatta az ottani népi nyelvet, hanem tudományos értekezéseket is tarthatott rajta. Legnagyobb (és egyben legtávolabbi) nyelvrokonaink között megtartott számos előadásán finnül népszerűsítette a magyar kultúrát. A turkui egyetem bölcsészettudományi karán hosszabb előadássorozatot tarthatott a hallgatónak. Alaposan megismerkedett a finn népszokásokkal is (pl. szauna csodálójává vált: ropant egészséges találmányának tartotta). Amikor hazatért Magyarországra, a száznázás egyik népszerűsítője lett. Afféle finn specialistának számított. Élményeit, tapasztalatait több folyóiratcikk és kötet is őrzi. A népi nyelv ügye Finnországban, 1937.; Finnország (Kincsestar) 1938.; A finn lecke (Magyar Szemle, 1939. ápr.); A finn példa (Társadalomtudomány, 1942/2.) stb.

A finnek iránt különösen akkor nőtt meg az érdeklődés, amikor 1939-ben hazájuk és a Szovjetunió között kitört az úgynevezett téli háború, mivel – hiába követelte tőlük **Sztálin** – nyelvrokonaink nem kívánták elcseszelni országuk egy Leningrádkhoz közel eső – és több városukat is magában foglaló – területét egy kétszerháromszor akkora területű szovjet erdősegre. (Hősies küzdelmükkel még a szovjet lerohanást is sikerül egy időre visszaverniük.) Később komoly veszélyt jelentett Papp Istvánra nézvést, hogy írásaiban a függetlenségükben fenyegetett finnek mellé állt. Az ideiglenes nemzeti kormány 530/1945. sz. rendeletében ugyanis a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek között „A finn példa” és a „Finnország” című könyvét is bezúzásra ítélte. Ennél sokkal kisebb bűn is bajt hozhatott ekkor egy hazai értelmiségire. Őt, az ekkor már cáfolhatatlan szaktekinetelye s egyébként közismerten demokratikus gondolkodása mentette meg.

Gimnáziumi tanárként írta meg „A nyelvtan lélektani alapvetése” című tanulmánykötetét, amely 1939-ben, Debrecenben hagyta el a nyomdagépet. Ezt – miként korábbi tudományos munkáit sem – nem fenyegette tűzbe vetés. Pályáíve a háború után töretlenül tovább emelkedett. Előbb a Debreceni Tanítóképzőbe hívták előadónak, majd még ugyanattól az évtől kezdődően (1949–1952 között) az Egri Pedagógiai Intézet tanára lett. 1952-ben ki nevezték a Kossuth Lajos Tudományegyetem (ma:

Debreceni Tudományegyetem) tanárának, a nyelvészeti tanszék vezetőjének (ahol a háború után – még magántanárként – a finn nyelv, a finn nyelvtörténetet, de a finn irodalom előadója is ő volt). **Jakab László**, Papp hírneves tanítványa – akinek több írásában is nagyon érzékletesen kelti életre a professzor alakját – nagyon szépen emlékezik meg előadói stílusáról: „...eszmék megszállottja volt. Szeme ragyogásában, eleven mozdulataiban; egész valójában a belső tűz izzását lehetett érezni. Sajátos atmoszféra övezte lényét.”

Bár **Szinnyei József** finn–magyar szótára már 1884-ben megjelent, Magyarországon nem volt egyetlen olyan tankönyv sem, amely segítségével magas színvonalon el lehetett volna sajátítani a finn nyelvtant. Papp István e téren alkotta a legmaradandóbbat. 1956-ra elkészítette az első ilyen egyetemi tankönyvet, majd a Finn nyelvtan sikerén

felbuzdulva a következő évre a tanfolyamok és magántanulók számára finn nyelvkönyvet is szerkesztett. Két év múlva finn olvasókönyvet adott ki terjedelmes szójegyzékkel. 1962-re aztán elkészítette azt a finn–magyar szótárt is, amely – kisebb korszerűsítéssel – máig használatos és még mindig piacvezető. A finn nyelv alapelemei címmel 1967-ben adták ki újabb egyetemi tankönyvét. Helsinkiben viszont magyar tárgyú munkái jelentek meg. A finn tudomány és kulturális közélet mindvégig nagyra tartotta. A turkui egyetem díszdoktorává avatta, a Finn–ugor Társaság, a Kalevala Társaság és a Finn Tudományos Akadémia is tagjai sorába fogadta. 1967 decemberében megkapta a finn állam egyik legnagyobb kitüntetését, az Oroszlánrend parancsnoki jelvényét. 1967-től a Finn–Magyar Kulturális Vegyesbizottság tagja volt. 1970-ben a nyelv-tudományok doktorává avat-

ták. Termékeny kutatónak bizonyult: a magyar nyelvvel kapcsolatos munkáinak csak a címei is külön kötetet tettek ki, önálló bibliográfiát érdemeltek.

1963-ban hozzáfogott a magyar–finn szótár anyagának gyűjtéséhez is, 1972. április 11-én bekövetkezett halála azonban megakadályozta abban, hogy munkáját befejezze. A szótár anyagának sajtó alá rendezése munkatársára, **Jakab Lászlóra** hárult, s végül 1985-ben jelent meg. Hagyatékát, közel háromezer kötetes könyvgyűjteményét a magyar művelődési tárca a bécsi egyetem finn–ugor tanszéke könyvtárának adományozta.

Papp István származását – noha kínosan vigyáztak túlhangsúlyozásával – inkább csak belső használatra, sokan és sokáig emlegették tudományos körökben. Ezt tette – mások mellett – Jakab is. Példaként hozták fel, még külföldön is: lám csak, a cigányok is képesek tudományos karrierre! **Fodor**

István például az 1986-ban, Bernben (Svájcban) kiadott Nyugati magyar esszéírók antológiájában hivatkozik rá, amikor a cigánykérdést taglalja. „...Amellett azt is tudom, hogy kiváló emberek kerültek ki közülük, cigány származású volt pl. Papp István professzor, a finn–magyar szótár szerzője” – írta.

Amikor a hazai cigány mozgalmak elindultak, ő már nem volt az élők sorában, így a lehetősége is elmaradt a roma származású régi és új értelmiségiek egymásra találásának. (Ne higgyék, hogy a többes szám a régiekre nézvést szerzői túlzás! Csemer Géza például **dr. Suki Andrást** emlegeti a Habisztiben. A híres zenész család sarját, a szegedi gimnáziumi tanárt, aki az ottani egyetemen filozófiát adott elő, s bölcséleti témákban cikkezett. Hányan lehettek még rajtuk kívül is? Megérne egy hosszabb kutatást.)

Hegedűs Sándor

A hatvani reáliskola tanári karában (az álló sorban jobbról a második).
Álló sor: Dr. Sipi Lajos magyar–francia; Dr. Trem Lajos német–francia; R mer Camilló rajz–geometria;

Ilona Lacková

Szerencsés csillagzat alatt születtem...

Egy cigányasszony élete Szlovákiában (részletek)

Nagyon jó családom volt.

Bachtalo manus, so les hin lachi familija.

Szerencsés az az ember, akinek jó családja van.

A nagyapámat Andrejnek hívták, a nagymamámat pedig Borának. Apukát Mikulásnak hívták, anyukát pedig Mariának. Nekem az Ilona nevet adták, mert akkoriban divatos volt. A telepen velem egy esztendőben öt kislány született, hárman is az Ilona nevet kaptuk.

Apu nem tudott olvasni. Igaz, a nagymama beadta az iskolába, mert hát a nagypapa még gyerekkorában grófi szolga volt ugye, csakhogy apunak az első osztályban fejből meg kellett tanulnia egy verset. Magyarul, mert Szlovákiában akkor magyarok voltak az iskolák. A versikét nem tanulta meg, ezért a tanító a térdére fektette, és elnászpángolta a nádpálcájával. Erre apuka megszökött az iskolából, és soha nem ment oda.

Apuka remek zenész volt. Hegedűn játszott, de értett a brácsához, a bőgőhöz és a cimbalomhoz is. Tizennégy éves korától fogva a nagypapával egy bandában játszott.

Tizen voltunk testvérek. A legidősebb, Jozska, Oroszországban született, ő tizenhét éves korában meghalt. Gyulka hét hónapos korában halt meg. Azután következtem én, a Maruska, Tono, Hanyuska, Ádámka és Vila. Velünk gyerekeskedett még apu két lánya az első házasságából, Emma és Margó.

Amikor megszülettem, anyuka elborzadt, hogy milyen fekete vagyok. Azt hitte, hogy a kosztól van, fogta a fehérítőlúgot, és állítólag addig dörzsölte vele az arcoskámát, amíg merő egy vér nem lettem. Úgy visítottam, hogy zengett bele az egész telep. Odaszaladt a nagymama, apuka anyja: „Az Istenért, mit csinálsz?” Fölkapott és bevitt magához a kamrájába.

– De hisz olyan rettentő fekete az a gyermek! – sopánkodott anyuka.

– Miért, mit vártál? Hiszen roma a lelkem!

Ilona Lacková az eperjesi művelődési központban (1950)

Az én anyukám fehér volt, mert lengyel családból származott. Varsói árva lány volt. Anyja belehalt a szülésbe, apja két évre rá ment el. Magához vette az egyik nagybátyja. Amikor kitört a háború, a nagybácsit behívták katonának. Anyuka akkor tizennégy éves volt – ő 1900-ban született. A

nagybácsi betette egy zacskóba az anyakönyvi lapját, meg egy pár aranyat, a zacskót a kislány nyakába akasztotta és azt mondta: „Talán látjuk még egymást, talán nem.” Azzal megcsókolta, elment. Soha többé nem látták viszont egymást.

* * *

A sárosi romák

Bachtalo manus,
so barol gil'enca
pherasenca.
Boldog az az ember,
ki dalosan nő fel,
és tud örülni.

* * *

Kaj but roma, odoj gil
i sund' ol
– Ahol sok a roma,
ott énekszó
hallatszik.

* * *

Barval'ipen
lovenca, coripen
gil'enca
pherasenca
– A gazdagság,
az pénz,
a szegénység
az ének és móka.

* * *

Rom nane ñigda
korkoro
– A roma soha nincs
egyedül.

* * *

Te man nane, joj
man dela, te la
nane, me la dava
– Ha nekem nincs,
ad az asszony,
ha neki nincs,
adok én.

* * *

Rom Romeske
te merel na dela
– Roma romát nem
hagy meghalni.

Naponta hallottam a környezetemben bölcs szavakat, amelyek számunkra támaszt nyújtottak a nyomorban és bajban, megtanítottak rá, hogy olyannak fogadjuk el az életet, amilyen, hogy a pillanatnak éljünk, és elégedettek legyünk. A nyomor rávezetett bennünket arra, miként segítsük és tiszteljük egymást. És mert ezeket a szólásokat és mondásokat más telepeken is gondogatták, a romák azt gondolták, még a legszegényebbek is, hogy az ő telepük a legjobb és a legboldogabb, és nem hagyták, hogy ebben a hitükben megingassa őket a

tágabb környezetük közvélekedése. Minden telepnek volt ugyanis beceneve, attól függően, hogy miféle romák laktak benne, miből éltek, mit ettek és hogyan viselkedtek. A mi telepünk a lavutariko vatra – muzsikus telep – büszke címét viselte, jóllehet a mi romáink fele napszámából élt. Mint minden roma, két-három telepet kivéve, ahol disznókkal kereskedtek, egyik napról a másikra éltünk, de ennek ellenére azt hittük, hogy a sárosi romáknál nincsenek remekebb lények.

Sáros egy nagy falu volt, fennköltén városként – városkaként – emlegették. A falu határában, a híd alatt terült el a mi cigánytelepünk. Egyetlen roma család sem lakott benn a faluban. Korábban az nem is létezett, hogy egy roma gádzsók között éljen. Magunk közt laktunk a telepen.

A parasztyerekek nem játszottak velünk. Olyan mondókákkal csúfoltak, hogy „Cigány móré ebadta, a lovát kutyáért adta!”. Kövekkel dobáltak bennünket, és persze mi is őket. Verekedésre az ő és a mi szüleink között természetesen soha nem került sor. Isten őrizze, hogy egy cigány kezét merészellen emelni egy parasztra! Ránk gyújtották volna a telepet. Ugyhogy inkább visszakoztunk.

A mi telepünkre soha az életben egyetlen gádzsó be nem tette a lábát. Egyedül csak a csendőrök. Vagy a kisbíró, amikor eljött, hogy kidoboljon valamilyen rendelkezést. Ha valaki néhanapján levelet kapott, a postás a telep fölötti hidig ment, ott megállt és

teli torokból kiabálni kezdett:

– Héééé! A Miklus lánynak levele érkezett!

Mi pedig felrohantunk érte az emelkedőn. S a gádzsó komáink ugyanígy a hídról kiabáltak le, ha jöttek, hogy hívjanak krumplit kapálni.

A háború előtt Sárosban cseh csendőrök teljesítettek szolgálatot. Egyszer bejöttek a telepre, hogy kivizsgáljanak valamit. Apuka éppen hegedült, én pedig énekeltem. Az ilyen pillanatokat rettenetesen szerettem. A csendőrök megálltak az ablakunk alatt és belefedkeztek a muzsikába. Apuka észrevette, hogy ott vannak és behívta őket. Kopogtak, bejöttek és kalapot emeltek. Valami halatlan! Kalapot emeltek egy cigánynál! Apuka ismert néhány cseh dalt, engem is megtanított a *Strahovacskára* és a *Te-cse potucsek bublavira*, úgyhogy rögtönöztünk nekik egy koncertet. A csendőrök majd elolvadtak a gyönyörűségtől. Apuka azután azt mondta:

– Nézzék ezeket a cigánygyerekeket, hogy kiáll a bordájuk, milyen puffedt a hasuk az éhezéstől! Képesek lennének lakat alá tenni a szüleiket?

– Igazad van, Miklus – felelték a csendőrök.

A csendőrök körül volt egy kert, benne szilvafák. A csendőrök, hogy mellékkeresethez jussanak, elhatározták, hogy a szilvát eladják a terményátvevőnek. Eljöttek értünk a telepre, hogy menjünk leszedni. Pénzt nem adtak érte, de annyi szilvát ehetünk, amennyi csak belénk fért. A gádzsók ilyeneket kiabáltak a csend-

őröknek: – Várjatok csak, ez az éhenkórász cigánycsürhe majd ágastul-levelestül fölزابálja a kerteket!

Irgyelték minket, amiért a csendőrök a pártunkat fogják. Amikor megalakult a szlovák állam, a csendőröknek el kellett menniük. Apuka sírt utánuk. Kikísérte őket az állomásra, útközben játszott nekik. A parasztok nem győzték szidni érte. A csendőrök helyett zsendőrök jöttek, ők gyűlöltek minket, romákat.

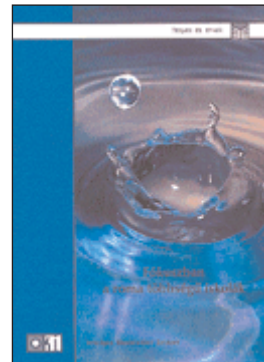
A telep ötven-hatvan kunyhóból állt, azokban összesen vagy hatszáz fő lakott. A kunyhókat nem égetett, hanem napon szárított téglából, *valeből*, vagyis hát vályogból építettük. Az erdők a gazdag parasztok tulajdonában álltak, így fából nem építhettünk, mert az drága lett volna. Agyag viszont mindenütt volt bőven, annyi vályogot készíthettünk, amennyit csak akartunk. A vályogvetésre egy roma család szakosodott. Ők persze nem *amare Roma*-k – a mi romáink – voltak, nem is tartottuk őket *zuze Romáknak*, azaz tiszta romáknak. A falu túlsó felén laktak, a Bikos alatt és döghúst ettek. Mi kerültük őket. Kaptak a községtől egy viskót, és az egész kisvárosnak megtermelték a vályogot. Akkoriban ugyanis sok paraszt szintén valeből építkezett. Az ilyen falusi építkezéshez felhasználtak persze akár tízezer darab vályogtégla is. Nekünk elég volt ezer: egy helyiség, meg egy kamra. Ezer darab vályogtégla ötven koronába került.

Válogatta: Paksi Éva
Kiadó: PONT

Hegedűs Sándor

„Fókuszban a roma többségű iskolák”

A szeptemberi tanévkezdés mindig az iskolákra tereli a figyelmet. Ha valaha sorba szedik a cigánysággal kapcsolatosan Magyarországon kiadott valamennyi könyvet, alighanem arra az eredményre jutnak, hogy e kiadványoknak több mint a fele a roma gyerekek beilleszkedésével, iskolai sikertelenségeik okaival, a körükben eredménnyel kecsegtető módszerekkel, kedvező vagy kedvezőtlen irányba ható gyakorlati pedagógiákkal, politikai döntésekkel foglalkozik. Az Országos Közoktatási Intézet gondozásában tavasszal megjelent **„Fókuszban a roma többségű iskolák”** című tanulmánykötet is ezek számát gyarapítja. Teszi ezt azonban úgy, hogy egy valóban új nézőpontot csempész az egyébként könyvtárnyi irodalom kötetek közé. Ez a szempont pedig az, hogy szerzői olyan iskolákat vizsgálnak sorra, ahol a többségi társadalom gyermekei vannak kisebbségben, a cigány tanulók száma haladja meg messze az övékét.

Miközben az oktatási tárca éles harcot folytat a roma fiatalok bármiféle, s bármilyen címen kimódolt elkülönített oktatása (szegregálása) ellen, s sorra szüntetik meg a cigány, a roma felzárkóztató, vagy az általános kisegítőnek álcázott (valójában roma) osztályokat, azok egy részét az élet másképpen alakítja újra. A fölülről, pedagógusi körökből származó akarattal zátonyra futtatható az eltökélt politikai ítéletek és gazdasági szabályozók révén, az alulról jövő készletekkel azonban egyelőre nem tud mit kezdeni a tanügyi kormányzat, az iskola. Mit is tehetne az ellen, ha a sok roma tanulót foglalkoztató iskolából – vélt vagy valós – szín-

vonalesés, igazi vagy pusztán előítéletek láttatva konfliktusok miatt, a nem cigány tanulók szülei átíratják gyermekeiket egy másik iskolába? A kérdésben a felelet! Nem szabad ölbe tett kézzel várni, vagy tehetetlenül széttárni a karokat. Erőteljesen növelni kell az oktatás-képzés és a nevelés színvonalát. Tudatosan végigvitt előítélet-oldó programok, küldetéses fejlesztő, tehetséggondozó pedagógusok, szabadidő-szervezők szükségesei. Konfliktuskezelési tréningek és módszerek, a frontális oktatást felváltó reformpedagógiai megoldások sokaságát kellene hadba vetni (pont úgy, mint bármely más 21. századi magyar iskolában). Mindehhez persze komoly anyagi forrásokat kellene mozgósítani, ami éppen azokban a térségekben és körzetekben, ahol ily spontán módon válik egy intézmény „cigányiskolává”, szinte reménytelen. „Ezek az intézmények többnyire a települések vagy azok határain kívül elhelyezkedő, szegregált, erősen gettósodó övezetében találhatóak, ahol a működési feltételek szinte minden tekintetben gátolják az eredményes szakmai tevékenységet, valamint azoknak a folyamatoknak a megindítását, amelyek erősíthetnék, illetve elősegíthetnék a romák társadalmi integrációját, a többségi társadalom toleranciáját, a munkaerőpiacon ható diszkrimináció visszaszorulását” – szögezi le előszavában a szerkesztő, **Mayer József** és **Németh Szilvia**.

Az iskolákat elért számos kutatás után a szerzők figyelme ezen iskolák fenntartói felé irányult, hiszen „...ők vannak (illetve lehetnek) abban a helyzetben, hogy

eldöntsék, milyen óvodát, iskolát akarnak a településen élő gyerekek számára. Közükben vannak – sokszor persze csekély mértékben – azok az eszközök (források), amelyek segítségével a testületi döntéseket végrehajthatják, azaz megteremthetik azt a feltételrendszert, amely alkalmas lehet a tanulók hátrányainak csökkentésére, esélyeik növelésére.”

Egyebek mellett arra kerestek választ, hogy rendelkeznek-e egyáltalán az iskolafenntartó önkormányzatok a roma tanulók oktatásával összefüggő bármiféle stratégiával. A kutatás során ezer települési önkormányzathoz juttatták el kérdőívüket, amit aztán mindössze 533-an küldtek vissza. (Milyen beszédes szám ez is! A megkérdezettek felét annyira nem érintette meg a probléma, hogy a tényeket rögzítse és megküldje egy kutatáshoz.) A válaszadók körében is ritkának bizonyult az összehangolt és a gyakorlatban is működő önkormányzati stratégia. Arra van példa – írja tanulmányában Mayer József –, hogy az egyes területeken (különösen ott, ahol erre elkötelezett személyeket sikerült alkalmazni), jól és eredményesen működtethető programok készülnek, ám ezek hatékonyságát a szektorok közötti együttműködés hiánya, esetleges volta jelentős mértékben csökkenti. Sok helyen gyönyörűen kidolgozott elképzelések vannak a tennivalókról, de az elképzelések megvalósítására nincs igazi esély. Gondot jelent, hogy nincs, aki koordináljon az egyes részterületek között. Mindez – írja ugyancsak Mayer – nem választható el az adott településen élő roma népességtől. „Ahhoz, hogy az ő helyzetükre

megoldásokat találjunk, mindenképpen be kellene vonni a döntéshozatalba képviselőiket, a településeken található cigány kisebbségi önkormányzatokat. A tapasztalatok azt mutatják, hogy egyrészt erre egyelőre csekély a szándék, másrészt sok esetben a kapcsolat kimerül a formalitásokban. A forráshiány nem teszi lehetővé a gazdag tartalommal rendelkező, átfogó (és végrehajtható) stratégiák kimunkálását. Ezért a rövid időtartamú, tűzoltás típusú megoldások dominálnak, amelyek nem alkalmasak arra, hogy a felmerülő problémákat a maguk teljességében oldják meg. Eseti-alkalmi megoldások, szegényes kínálat, többnyire így jellemezhetőek az önkormányzati módszerek.”

Németh Szilvia válaszokat elemző tanulmányában is akad néhány különösen elgondolkodtató megállapítás. A válaszadó önkormányzatok az integráció sikerének kulcsát elsősorban a megemelt normatív támogatásban látják. Véleményük szerint a pénzügyi nehézségek hatással vannak az oktatás minőségére, s e két tényező együttes jelenléte okozza a nem cigány tanulók elvándorlását. A pedagógusok előítéletességét, módszertani felkészültségét, a roma szülők iskolával kapcsolatos beállítódását, a tanulók ellentéiteit ugyanakkor nem tekintik súlyos gondteremtőnek. „A pedagógusok módszertani felkészültségének és előítéletességének a felsorolás legkevésbé problémás tényezőiként jelennek meg, annak ellenére, hogy az integrált nevelés fő akadályaként – a pénzügyi források hiányán túl –, épp az előítéletességet és a módszertani problémákat említik.”

Az önkormányzatok a roma tanulók iskolai sikerességét – mindezek dacára – a személyi jellegű problémák kezelésén keresztül kívánják elérni. „Az általuk rangsorolt intézkedések... négy csoportja különböztethető meg. Ezt a felosztást a tanórai munkára közvetett és közvetlen hatással bíró oktatási intézkedések dominanciája jellemzi. Ez a két fő kategória egyben jellemzi, hogy a megkérdeszett

önkormányzatok milyen két irányelv mentén képzelik a roma tanulók iskolai sikerességének növelését. Míg az első csoportba tartozók az ún. nyitott iskola híveiként az iskolai eredményességet a szülők és a szakemberek minél szorosabb bevonása segítségével, valamint délutáni programok szervezése által kívánják elérni, addig a települések másik része a tanulók eredményességének növelését elkülönített csoportok, felzárkóztató osztályok és kiscsoportos korrepetálás által tartja megvalósíthatónak.” Lám csak! Míg többnyire fennen hangoztatják, hogy az integráció hívei, az integrálást csak elkülönítő technikákkal tartják kivihetőnek... A szülőkkel és tanárokkal folytatott beszélgetésekből kiderül, hogy mennyien és mennyire hívei még a szegregált oktatásnak. (A cigány gyerekekkel csak úgy lehet együtt dolgozni, ha egymás között vannak, ha nincsenek jobb tanulók között, akik állandó kudarcélményt okoznak nekik. Ugye, ismerősek ezek az érvek? Nem is lenne baj velük, ha bárhol és valaha is bebizonyosodott volna, hogy a különválás eredményesebbé teszi a tanulást. Többnyire azonban rácáfoltak mindenütt a tények.)

A cigány kisebbségi önkormányzatnak a település szociális és oktatási problémáinak rendezésébe való rendszeres bevonását a települési önkormányzatok több mint a fele jelezte. (Vajha tényleg igaz is lehetne!) „A településen a roma és nem roma lakosok közötti nyílt konfliktusok, illetve az önkormányzati iskola és a roma szülők közötti konfliktusok rendezésének önkormányzati technikái között azonban – írja Németh Szilvia – nem jelenik meg a helyi CKÖ bevonása.”

Számomra a könyv olvastán az vált nyilvánvalóvá, hogy csak ott, és csakis ott lehetett sikeres stratégiákat működtetni, ahol a helybeli romaságnak is ügyévé lett az eredményes iskolai munka, ahol a kormányzat, az iskolafenntartó önkormányzat és a szülők mellett a cigány érdekképviselő is valamiféle megrendelőként lépett fel. A tanul-

mánykötet követhető példaként beszámol a Keleti Ébredés Közalapítvány, a Nyíregyháza működő Roma Közösségi Ház, a hódmezővásárhelyi „holland program” és az ózdiak roma pedellus programjáról.

Arról, hogy ne érezze túl jól magát az ember, s alulnézetből is lásson valamit a kétségbeejtő helyzetről, a kötethez csatolt esettanulmányok gondoskodnak. Engedjenek meg egyetlen idézetet! „Az iskola a főváros egyik belső kerületében található. A környék bérházaiban többnyire szegény családok élnek. Az iskola egy régi, nem túl barátságos épületben működik, a környezet nagyon ingerszegény. A vécék piszkosak, nem működnek, a csapok letörték. Az általános iskolás gyerekek a folyosón nyíltan dohányoznak, a tanárok pedig nem szólnak nekik. Talán belefásultak, vagy egyszerűen nem mernek szólani. A folyosón két 12–13 év körüli fiú odajött hozzánk, és azt mondta: **De csinosnak tetszik lenni, van egy szál cigaretája?** Teljesen elképedtem, majd azt mondtam, hogy nem dohányzom, és megkérdeztem, hogy a tanárok megengedik a folyosón a dohányzást? A fiúk azt válaszolták, **„mernének csak szólani...”,** és nevettek. A tanárok nem tudták a gyerekeket fegyelmezni, akik a folyosón hangoskodtak és verekedtek. A tanórákon általában nem figyelnek, ott is zajonganak, és csúnyán beszélnek.”

Tegyék a szívükre a kezüket! Jobb érzésű szülő (roma és nem roma), bárki, akinek fontos a gyermekének előmenetele, hagyhatja ilyen helyen nyugodt lélekkel a lányát vagy fiát? A nem cigányok elmennek, a romák és a helyzet marad... vagy talán még rosszabbodik is.

A huszonnegyedik órában vagyunk!

* * *

(A könyv a kiadó címén rendelhető meg, de az ország valamennyi pedagógiai könyvesboltjában is hozzáférhető.)

„Nem szeretek iskolába járni, de...”

Az elmúlt években több kutatócsoport is elvégezte azt a történeti és szociológiai vizsgálatot, ami nélkül nem lehet a jövő iskoláját létrehozni és kiderült az is, hogy az oktatás létezése nem csak a pedagógia belső ügye. (Sőt, a Kádár-rendszer alatt nem a pedagógia fennhatósága alá tartozott.) Ma már közhely az a megállapítás, miszerint a megfelelő oktatás a társadalom öntudatra ébresztésének egyetlen lehetősége, de az kevésbé került bele a köztudatba, hogy minden oktatásügyi változás politikai és társadalmi változáshoz kötött. Ezen az átlagemberek nem szoktak elgondolkodni, csak elszenvedik a változásokat, amik állítólag a gyermekeik érdekében történik, hogy az „új liberális személyiség”, vagy miben más bármilyen értékes személyiséghez képest, csak azt tudom, hogy valami nagyon bűzlik az oktatásügyben és nem csak ott, holott a közoktatás a társadalom ügye, nem lehet pártharcok, állami ideológiák csatatere. Azt tudom, hogy meg kellene becsülni a jó pedagógusokat, a gyerekeket, és a tudást! Ezeket is gondolkodtam, míg a 12 éves, de még csak a 4. osztályba járó, cigány származású kislánnyal beszélgettem, aki egy éve költözött Vácról a fővárosba rokonokhoz, mert kilakoltatták őket.

- *Mutatkozz be!*
- *Lakatos Éva* vagyok.
- *Nagyon szép neved van, de ebből még nem sokat tudnak meg rólad az olvasók.*
- Inkább tessék kérdezni...
- *Itt nyaralsz Verőcén?*
- ...
- *Az előbb majdnem elütött egy autó.*
- Előfordulhat... Más-hogy nem megy...
- *Mi nem megy?*
- Mossuk a szélvédőket, hogy pénzt adjanak.
- *És adnak?*
- Néha...
- *Kikkel mosod a szélvédőket?*
- Ők is Pestről vannak. Egy ember hozott ide engem is, és őket is mert ez munka.
- *A szüleid tudnak róla?*
- Tudnak.
- *Mennyi pénzt ad neked az az ember?*
- Nem tudom. Anyuék tudják.
- *Mert nem tudod megszámolni?*
- Hát, nem...
- *Beleszoktál ülni az autókba is?*
- Néha...
- *Mennyire néha?*
- Ha mondják.
- *És mit csinálsz az autókban?*
-
- *Bántanak?*
- Néha... Nem nagyon. Erről nem akarok beszélni...
- *A szüleid ezt is tudják?*
- Nem tudom.
- *És azt tudod, hogy mondhatsz nemet bármire, ami nem jó neked?*
- Nem tudom.
- *Szeretsz iskolába járni?*
- Nem szeretek iskolába járni, de...
- *De?*
- De ott jobb, mint otthon, és rendes a *Karola néni*. Nem feleltet.
- *És ez jó?*
- Hát igen, mert én úgy se tudok semmit.
- *Dehogynem!*
- Nincs nekem soha könyvem. Anyu nem tud venni. Sok pénzbe van.
- *Karola néni nem ad neked ingyen könyvet?*
- Nem ad.
- *Járna neked!*
- Nem jár.
- *Szeretnék beszélni a szüleiddel és a Karola né-nivel. Ide adod a című-ke-t?*
- Azt nem lehet.
- *Miért?*
- Egyszer *Karola néni* beszélt anyuval és utána megverték.
- *Miért vertek meg?*
- Csak.
- *A csak nem válasz Évike.*
- Mert ami otthon van, arról nem szabad beszélni.
- *Ne ülj be többet egy autóra se! Megigéred?*
- Nem...
- *Mi szeretnél lenni?*
- Semmi.
- *Hol szeretnél nyaralni?*
- Nyaralni jó lenne. Egyszer majdnem voltam az iskolával Vácon, de sok pénzbe lett volna. Anyu azt mondta, kell az enni-valóra. Aztán nem mentem.
- *Tudod, hogy nagyon szomorú vagyok miattad?*
- Ne tessék szomorkodni, én már megszoktam mindent...
- *Vigyázz magadra, ha már mások nem vigyáznak, pedig más dolguk sem lenne...*

Szécsi Magda

„Nu ăm plásé szã umblu în iskulã, dá....”

În eji sé or trikut, mulcîns aminy farcsé scsut, or bågát számá pã áje, kum o foszt kînvã sã kum ãj áku iskulá, kã áje nu ãj csár álu miscsér sã miscsircã gîndu. (Kînvã kînd *Kádár* o foszt, átunse nyis nu lá jé o foszt áztá lukru.) Áku má toc ásá scsijé, kit csár ãnvácálá dã lu aminy csár firé sã scsut, dá áje nu bás zîsé nyime, kit ãnvácálá átunse szã scsimbã, kînd sã aminyi máré szã scsimbã. Pã áztá aminyi nu szã gãngyescsé, csár o csinijescsé scsimbálá. Kînd vinyé on scsimlálã ásá trãbujé szã ãn vácã, kînd járã szã scsimbã ált kum trãbujé szã ãn vácã. Aminy máré zîsé, kit scsimbálá pãntu kupiji ãsz. Dákã on kupil ku firé ãj átunse pacsé szã fijé ákãr séfel scsimbálã, sã átunse ku firé o fi. Sévã farcsé nu ãj bényé ku áztá. Áje scsu kã ár trãbujé szã dãgyény grizã lu miscsér, lu kupij sã lu scsut! Sã pã áztá ám gãngyit, kînd ám szfãtãjít ku fátã, dã zesé sã daã dã áj, sinyé áku umblã ãn pãtrulje iskulã. Fátã dã bãjicsã, dã o án o fuzsit dã-n Vác ãn szãtu hãl máj máré lá nyãmu-s, kã or pusza dã-n kãszã áfãrã pã jé.

– *Kum csé csãmã?*
 – *Lakatos Éva* misz.
 – *Farcsé mîndrã numé*
áj, dá dã-ntrã áztã nu bás
o scsi mult nyime, sinyé
umãrã.
 – Trãbãmã máj bényé...
 – *Áise jéscs dã várã, ãn*
Verõce?
 – ...
 – *Kãnti kit nu cs-o luvit*
o kãr.
 – Pacsé fi... Áltkum nu
 merzsé...
 – *Sé nu merzsé?*
 – Szpãl ujezsi dã kãr, kit
 szã-m gyejé bãny.
 – *Ác dã?*
 – Kînvã..
 – *Ku sinyé szpãj ublo-*
si?
 – Sã jé dã ãn Pest ãsz.
 On om nyo ádusz áise sã
 pã minyé sã pã jé, kã áztã
 lukru ãj.
 – *Pãrincid scsójé dã*
áztã?
 – Scsijé.

– *Kit bãny ãc dã omu*
álã?
 – Nu scsu. Mãmã scsijé.
 – *Pãntu kã nu scsij szã*
szãmãléscs bãnyi?
 – Nu bás..
 – *Áj szuktuljít szã sãz sã*
ãn kãr?
 – Jescsé kînd..
 – *Kic rîndurj?*
 – Dákã zîsé.
 – *Sã sé fús ãn kãr?*
 – ...
 – *Csé bãntãlescse?*
 – Jescsé kînd.. Nu tãré.
 Dã áztã nu ám dãgînd szã
 szfãtãjészck..
 – *Pãrincid sã áztã scsi-*
jé?
 – Nu scsu.
 – *Áje scsij, kit poc szã*
zî: kit nu, dákã nu ãj bu-
nã cijé?
 – Nu scsu.
 – *Ác plásé szã umblj*
ãn iskulã?
 – Nu ăm plásé szã
 umblu ãn iskulã, dá...

– *Dã?*
 – Dã ákulo máj bunã ãj,
 dãkit ákãszã, sã farcsé
 bunã ãj Karola miscsircã.
 Nu mã ãntrãbã.
 – *Sã áztã bunã ãj?*
 – Dã, kã jo nyis ásã nu
 scsu nyimikã.
 – *Dacsã nu!*
 – Jo nu ăm nyis kînd
 kényvijé. Mãmã nu scsijé
 szã je. ãn mulc bãny ãj.
 – *Karola miscsircã nu*
ãc dã kényvijé ãn sinscsé?
 – Nu dã.
 – *C-ár umblã?*
 – Nu ăm umblã.
 – *Ás áve dãgînd szã*
szfãtãjészck ku pãrincid,
sã ku Karola miscsircã,
ãm zîs hungyé ãsz?
 – Áje nu pot.
 – *Dã sé?*
 – Odãtã Karola mis-
 csircã o szfãtãjít ku mãmã
 sã dãpã áje m-or bãtut.
 – *Dã sé cs-or bãtut?*
 – Csár.

– *Évike, nu zîs nyimikã*
ku csár.
 – Sé ákãszã ãj, dã áje nu
 szlobod szã szfãtãjészck.
 – *Nu sãz máj mult nyis*
on kãr, zsurãm?
 – Nu..
 – *Sé áj áve dãgînd szã*
fij?
 – Nyimikã.
 – *Hungyé áj fi kînd ãj*
dã várã?
 – Bényé ár fi. Odãtã
 kitnu ám foszt ãn Vác, dá
 mult bãny árfi trãbujit.
 Mãmã zîse, kit trãbujé
 bãnyi pã mînkãré. Sã nu
 ám mérsz.
 – *Scsij kã ro zsãljé mij*
dã csinyé?
 – Nu-c fijé zsãljé, jo má
 ám szuktuljít sigogye..
 – *Je-c számã, dákã ált*
nu ãc je számã, mágã
nyis nu ár áve ált lukru...
 Szécsi Magda
 Fordította: Varga Ilona

„A cigányoknak vérükben van az utazás...”

16 éves koromban kezdtem el őszülni. 20 évesen már festetni kellett a hajam. Ez magánügy lenne, ha nem *Ráczné Kalányos Idáról* írnék, aki kb. 10 éve a fodrászom.

Lila-rózsaszín üzletében mindig jó a hangulat, cigány zene szól csendesen és a kávé is ajándék a kedves, visszatérő vendégeknek épp úgy, mint Ida jópófa történetei, amivel a vendégeit szórakoztatja. Teheti. Sokat utazik, imádja az életet, nem fél a kihívásoktól, sikeres vállalkozó, aki öt alkalmazottal dolgozik. Számomra Ida azért is nagyon kedves, mert van három olyan régi kuncaftja, akiknek ismeri legkedvesebb városát és akik ha bejelentkeznek tudják, hogy városukról egy fotó várja őket a falon, az üzletben. Nekem Krakkóba „öltözik”, az üzlet és a tükör sarkában megjelenik Krakkó szimbóluma is, a Waweli sárkány. Ida cigány származású. Már régen írn akartam róla, de ő húzódozott, most meg felhívott, hogy „Kanadában jártam, ezt megírhatnád...” **Ráczné Kalányos Ida Kanadában járt!** No, megírtam. De nem ilyen egyszerű ez, mert minden ember gyere-

kkora érdekel, a történetek csak innen kezdődhetnek nálam. Talán azért, mert végtelenül kíváncsi vagyok az emberekre és mert úgy érzem, én sosem voltam igazán gyerek, így mások gyerekkorában többé-kevésbé megélhetem azt, ami az enyémől kimaradt. Természetesen találkozom olyanokkal is, akiknek a gyerekkorát nem tudnám átvállalni semmi szín alatt, olyan rettenetes. Hogy Idáé milyen volt, nem tudom még, hát bekapcsolom a magnót.

* * *

A családom Biharnagybajomból származik, én már Tatabányán születtem, mert apám 1962-ben ott dolgozott a bányában, de hiába kaptak lakást, nem maradhattak, mert apu tüdeje tönkrement a földalatti munkában, és amikor öt éves lettem, felköltöztünk Budapestre a VIII. kerületbe, majd Csepelre, azután Érdre, Érdről vissza Pestre a VI. kerületbe, és itt

is maradtunk. Itt voltam gyerek, itt jártam iskolába, itt lettem asszony, és két gyerek anyja. Hogy milyen gyerekkorom volt? Ilyen utazós, hol itt, hol ott éltünk... Anyu nem tudott igazán sehohol megmaradni, örökösen keresett valamit, nem tudom, hogy mit. Csak mindig Biharnagybajom volt a téma, hogy ott neki milyen jó volt...

A szüleim sokat veszedtek és sokszor kibékültek, de nagyon szerették egymást. Apunak soha életemben nem adhattam pusztát, attól rettegett, hogy mi gyerekek elkapunk tőle valamit a tüdeje miatt, lehet, hogy ezért csókolom össze-vissza a fiaimat és a férjemet naponta többször is. Nem éltünk valami könnyen. Aput leszázalékolták, anyu a Keletiben, a pályaudvaron volt takarítónő. Azt hiszem a munka miatt maradtunk végül itt Pesten. Rendkívüli jóra, vagy rendkívüli rosszra nem emlékszem. Átlagosan éltünk, sok paprikás krumplin, mint ahogy mások. Új ruhára, cipőre

ritkán jutott... Apu miatt sokat jártunk moziba. Szerette a mozit. Olcsó is volt, és napokig gondolkodott a filmekben. Akarta is, hogy közülünk valaki színész legyen, de mi nem vágytunk erre. Nővérem szövönő lett, a bátyám a Taurusnál tanulta ki a szakmáját. Már nem tudom mit, de nagyon büszke volt magára. Körbe hurcolta a házban a bizonyítványát, aztán disszidált a haverjával. Az öcsém autószerelő akart lenni, de nem lehetett. Akkoriban nehéz volt bejutni oda egy cigányfiúnak, de még egy magyarnak is. Anyu beszervezte őt a vasúthoz. Nekem meg kijárta, hogy fodrász tanuló lehessen, mert ez se ment könnyen. De anyu alázatos volt és kitaró, és sírt, könyörgött a feleségnek, hogy segítsenek, aztán fel is vettek. Anyu nem szégyellt ilyesmiket értünk. Képes volt kezet csókolni, leborulni akárkinek, ha rólunk, a gyerekeiről volt szó, amúgy meg olyan büszke volt, hogy nem barátkozott

akárkivel, nem nyitott ajtót akárkinek. Néha mi sem értettük a viselkedését. Voltak napok, amikor szépen felöltöztetett bennünket, elmentünk Csepelre, megálltunk egy ház előtt, aztán anyám azt mondta, nem ez a ház az, és hazavitt bennünket. De, hogy milyen házat keresett és miért kereste, azt nem tudtuk.

Gyerekkoromban nem cigányoztak le, vagy nem emlékszem rá. Amikor az első üzletet akartam kibérelni, akkor azt mondta a nő a tanácsnál, hogy az túl jó lenne egy cigánynak. Volt, hogy bejött az üzletbe valaki, rám nézett és kifordult az ajtón. A külsőm árulkodik, de ne is üljön a székembe olyan, akinek problémát okoz a származásom, és mostanában egyre többeknek okoz problémát. A rendszerváltás után sok jó vendég maradt el. Hirtelen nem volt sikk cigány fodrászhoz járni. De nem bánom. A kezem munkáját sokan megbecsülik. Már nagyobb üzlet kellene. Nézegetek is helységeket, de a kerület az jó. Az a tervem, hogy odaköltözöm, hogy az üzlet fölött legyen a lakásunk. A két fiam meg edzőtermet akar, szaunával, meg sok drága géppel, azt mondják a test, a szépség mindig jó üzlet marad. A férjem nekem dolgozik, a könyvelés a dolga. Dehogy húzódkodott, hogy a főnöke legyek! Értelmes, tudja, hogy magunknak dolgozunk. Neki nem volt szakmája, rakodó volt a sörgyárban, amikor megismertem, aztán tíz évvel ezelőtt ráparancsoltam, hogy tegye le a könyvelői vizsgát.

Nem hitte el, hogy képes tanulni, de képes volt. Nekünk soha nem volt afférunk az adóhatósággal, jól

dolgozik. Milyen talpraesett lett a vizsga után! Hihetetlenül bátorosan volt, jót tett neki, hogy ért valamihhez. Nem bízott magában, mert mindig azt hallotta, hogy hülye, de jó lesz rakodónak, mint az apja! Cigány! Az hát! Mi cigányok vagyunk, csak úgy élünk, mint a magyarok. Anyámék is úgy éltek, hát, hogy éljünk? Én nem tudok semmi cigány hagyományt. Hogy dolgozni kell, azt nem a magyarok találták fel, hát apám is dolgozott, meg annak az apja is. Az én nagyapám még cigánytelepen élt, aztán anyám hozta magával a szüleit, bárhol is élt. Ez nálunk természetes volt. A politika? Az minket nem érdekel. Minket nem kell politizálni, tudjuk a dolgunkat, a szüleim is tudták. Nagyapám mindig azt mondta, hogy a cigányság szíve a cigány telep. Akiket az elvtársak mozgatnak, azok csak kezek meg lábak, a szívük ott maradt a telepen. Nem tudom, hogy ez politika-e, vagy nem jól érezte magát Pesten? De ilyeneket szokott mondani, míg élt. Nem élnek már a szüleim se. A testvéreim közül a Péter, aki disszidált, ő is meghalt már. Kubikus munkát vállalt odakint az osztrákoknál, és rádólt a föld. Betemette munkaközből. Ezért kár volt elszöknie. Csak 9 évet kellett volna várnia, és a ruszki elmentek volna innen. Nagyon nem szerettem az oroszokat, valami ügye is volt neki velük, amikor én még kicsi voltam és Tatabányán laktunk. Azt hiszem megverték, meg valami lány is volt a dologban. Nem emlékszem erre, anyuék csak ritkán beszéltek erről.

Az utazások? Az úgy kezdődött, hogy amikor ki-

derült, hogy a férjem még soha az életben nem járt külföldön, akkor megfogadtam, hogy minden évben elmegyünk valahová. Az utazás nagyon érdekes dolog. A cigányoknak amúgy is vérükben van az utazás, mint a muzsika. Sokat vándoroltak a cigányok, és ezt biztosan nem felejtí el az ember, a gyerekek átöröklék a génjeikben. Én így gondolom, mert nagyanyám, az anyám és én is félek a kígyóktól. Ezt biztosan örököltük, és az utazni vágyást is lehet örökölni, ha a kígyókat lehet. Először csak a környező országokba mentünk, aztán tovább is. Olaszország volt a legszébb, de Horvátország is gyönyörű, de nekem minden országban van valami szép. Olaszországról mindig azt hittem, hogy ott csak cigányok élnek, mert hogy Róma a főváros, rövid ó-val, de azóta tudom, hogy dehogy! Nagyokat nevetünk otthon, ha ez szóba kerül. Az úszóbajnokságot néztük a nyáron a tévében, és amikor olasz úszott, a fiaim szóltak, hogy anyu, most jön a roma fiú! Néha így cikiznek a gyerekeim, de csak szeretetből. A kisebbik gimnáziumot végzett, de nem akar tovább tanulni, a nagyobbik a testnevelési főiskolát célozta meg másodjára, de nem vették fel. Azt mondta, jövőre újra megpróbálja. Ők is voltak velünk Kanadában.

Amikor kicsik voltak, falták a *Cooper* könyveket, szerették az indiános filmeket. De a valóság más volt. Szó sincs még ma sem szabadságról. Az íj, a bőrruha, a fejdísz, a tomahawk, ezek persze ünnepi kellékek a turisták szórakoztatására, de a rezervátumok az valóság, és az

indiánügyi minisztérium is, aki azért segítyezi az indiánokat, hogy ki ne pusztuljanak, mivel ők ott az őslakók. Engem eléggé elszomorított amit az idegenvezető mondott, és örültem, hogy minket itthon nem zárnak rezervátumba, de a fiam szerint még előfordulhat. Jó volt Kanadában, de soha nem akarok oda visszamenni. Jövőre Egyiptom vagy Amerika déli része az úti célunk, de ez még csak terv, mert a *Gyurcsány* féle reform csomag lehet, hogy tönkre tesz mindent. Már így is nehéz volt a vállalkozóknak. Három emberemet kellene elküldenem, és sajnos valóban fel is mondok nekik, mert nem fogom bírni fizetni a járulékokat. Minden drágul folyamatosan. Hát, majd meglátjuk, hogyan bírjuk elviselni, de nagyon kellemetlenül érint minden, amit mostanában csinál a kormány.

Azt hiszem hétvégén lemegyek Biharnagybajomra. Ha baj van, az ember csak az övéi között tud megoldásokra találni. Remélem valahogy megoldom a három kollégám dolgát, mind gyereket nevel, és annak is szörnyű nehéz a helyzete, aki nem nyolcat nevel, csak egyet, de erről valahogy mindenki hallgat. A frász és a büntület kerülget, pedig nem én tehetek arról, hogy nem fogom bírni megfizetni az alkalmazottaimat. Most úgy érzem, hogy a következő utazásunk csak álom marad, pedig nincs jobb dolog az utazásnál, vagyis egy dolog mindennél jobb, az, hogy biztonságban éljen az ember, és tudjon előre tervezni. Most nem lehet előre tervezni, minden bizonytalan, és ez szörnyű.

Szécsi Magda

Új sorozattal, a Lapozó-val szeretnénk megörvendeztetni olvasóinkat. A Lapozóban olyan írásokkal szembesülhetnek, amelyek a rendszerváltás előtt jelentek meg. A sorozattal elsősorban az a célunk, hogy gondolkodásra, a múlt és a jelen társadalmi változásainak összehasonlítására serkentsük olvasóinkat, mert ha jobban ismerjük az igazságot, akkor kénytelenek vagyunk felülvizsgálni a múlthoz való viszonyunkat is. Az átértékelés pedig néha gyötrelmes, de megéri. A Lapozóban lesznek olyan írások is, amelyek kimondottan a szórakoztatva tanulást szolgálják. Jó lapozást kíván minden Kedves Olvasójának az LD szerkesztősége.

Szabó Livia:

Flóra

Szociológiai felmérésre érkeztünk Gilvánfára, 1979 nyarán. „Cigányvizsgálat.” Amikor a buszról leszálltunk, „támpontot” keresve első utunk az italboltba vezetett. A csendes faluval ellentétben zajos, hangos volt a kocsmá. Flóra közepén állt, bizonytalanul dülöngélt pipaszárláiban. Bal kezében egy söröskorsó, szájában cigaretta volt. A jobb karján kisbabáját ringázta. Mélyet kortyolt a söréből, a plafonra nézett és fájdalmasan felsóhajtott.

Figyelmes lettem rá. Sötétbarna haja csapzottan hullott sápadt, csontos arcába. Csúnya „szépségfolt” éktelenkedett az orra közepén. Piros babos kendője a tarkójára csúszott, sárga nylonblúzt és nagyzsebes tarka kötenyt viselt, alatta zöld vászon szoknyát, koszos lábán pedig zöld strandpapucsot. Állt. Bá-

multa a mennyezetet, közben keservesen sóhajtozott: „A rosseb... az a rák rosseb... az a fekete rosseb... hogy rogyassza már le azt a magasságot... hát mért nem?...ó, hogy miért nem rogyasztja rám az a bajos isten az eget... hát mért nem?!...” Aztán hangos kiabálásba kezdett: „A kevertet, a deci kevertet, azt adjad!” – és dühösen lóbázta a söröskriglit a kocsmáros felé. A kocsmáros nagydarab, testes falusi fiatalember, metsző fejhangan förmédd rá: „Az anyád... pénzed, az megint nincs, mi? Mutasd, akkor kapsz!” – Flóra a köténye mély zsebében kotorászott egy ideig, végül előhúzott egy gyűrött százast. Meglobogtatta, és fátyolos mély hangon hadarta: „Itt van-e” – aztán tovább kiabált – „...jobb sorsa van ennek a pénznek... na, hát mi a sorsa ennek a pénznek... na, hát

mi a sorsa ennek a pénznek, ha nem iszok rajta sört meg kevertet... mi a sorsa...tán jobb a sorsa... veszek rajta... hát, mit tudok venni rajta... á rosseb, kurva rosseb... hogy rogyassza le... hát nem mindegy, hogy van-e ez a pénz, vagy nincsen... á, úgy sincsen!... Jobb sorsa van, ha nem iszom el?... Kaptam, sok pénzt kaptam!... Nagyon sok pénzt! Azt a kurva rosseb, azt!... Százötven forint, az sok pénz... azt kaptam... rohassza le az a kurva isten... napszám, napszamba voltam... Vitt a kocsit, meggyet szedtem, de magas a meggyfa, nem lehet menni mindennap... nem, azt nem. Vitt a kocsit reggel hatkor... hatkor hozott este. Kaptunk közbe kenyeret, szalonnát, hagymát... Sok pénz, nagyon sok pénz... hogy rohadjon meg, hogy rohadjon beléjük az a fekete rosseb!”

* * *

„Flóra az ágy szélén ült, ölében a lábos, nagykanállal evett, pár falat után szemeit az ég felé fordította, és kivágta a lábost a putriból. Hangos jajveszékelésbe kezdett: „Hogy mindig csak a krumpli meg a bab... hogy én nem ehettek mást, hogy nekem nem jut, hogy nincsen más, ó, hogy miért nem ad mást nekem az úristen... pedig hogy szeretem, ajajaj, de szeretem a tyúkot, sonkát... de adhatna az úristen egy darab sonkát most... nem ad az semmit... ingyen nem ad... hogy éhes vagyok, mindig éhes vagyok, nem is eszek jót már soha... pedig láttam a parasztnál, akihez járok takarítani, budit pucolni, hogy úgy tele a kamra minden jóval, a sok kolbász, szalonna, sonka... hej, te jóúristen, ha megadnád egyszer. Szokott egy

tyúkot adni a paraszt, de még azt is ellopják, az egyik cigány is ellopja a másiktól... volt egy kismalacom, én neveltem cumival, azt ellopták az éjjel, és még azon éjjel meg is sütötték és megették.” Flóra leguggolt és az ágy alatt keresgélt, „...az van mindennap, a krumpli meg a bab...”. Föltápáskodott, hóna alatt egy csomag lisztel, és már csak úgy magának legyintgetett, sóhajtozott, kifelé indult. Fölkapta a putri oldalához támasztott kislavórt, eléje kuporodott, és úgy, a földön beleszórt a lisztet, a köténye zsebéből előkerített egy sütőport meg egy kis sót, befőttesüvegből öntött hozzá, és két koszos kezével nyomkodta, tapicskolta a masszát. „Ez lesz ám a jó... cigánypogácsa, jobb, mint a kenyér, ezt eszem, ezt szeretem...” Közben dudorászott, sóhajtozott, káromkodott: „Jaj, de nagy az én bajom, de nagy, jaj... voltam én már minden, minden, ami lehet, hogy tekintsen rám az a bajos isten, volt énnekem emberem, volt, hogy rogyassza rám az eget az a rosseb, hogy volt emberem, de nagyon szerettem, de nagyon, jaj!”

* * *

„Hát, mi a jó az ember életében? Hát csak az, hogy szeressen!” Flóri

úgy nézett rám a nagy szemével, mint aki a világ számára lényeges dolgait egy csapásra elintézte. Aztán tovább sópáncodott: „Voltam, voltam én már minden, ami lehet, dolgoztam én Pécsen a bőrgyárban, úgy ám! Ajaj, de sokszor hánytam, nem bírtam azt a szagot... hogy sokszor kiszaladtam, azt álltam a lépcső tetején, és ott öklendeztem, nem bírtam magammal, úgy ám! Aztán nem mentem többet dolgozni oda, hát mit csináljak, nem nekem való a munka, dolgozzon ott a rosseb, nem is embernek való az. Sok cigány dolgozik ott a teleprűl. Aztán építkezésre kerültem takarítani, na, ott meg sokat részegeskedtem, mert elmentem borért, sörért, pálinkáért... aztán elküldtek. Pedig minden voltam, ami lehet, mert minden lehetek! Még a köztisztasági hivatalnál is voltam utcasöprő, na, elgyűttem, onnét is elgyűttem, nem bírom a munkát. Nem tehetek róla, de valahogy nem bírom... azt muszáj, hogy pénz legyen... aztán olyan sok az a pénz? Hogyne, rossebeket, kevés, az kevés, aztán mindig csak, na...” Flóri tenyereit összecsapva, ujjaival pattingatva, csak úgy ülve, a felsőtestét riszálva, nevetgélve énekelte, hogy „...nincsen pénzem, nincsen pénzem, üres a pénztárcám, majd meg-

tölti az emberem tárririrá...” Kicsit elgondolkozott, aztán szenvedő képet vágva, kézzel-lábbal magyarázni kezdett:” Dolgozni... nem, az rossz, az muszáj, azt muszáj, az olyan rossz, azt a rosszat meg mért tegyem magam ellen...? Nem vagyok én így is szerencsétlen? Muszáj, hogy pénz legyen, muszáj, hogy napszámba menjek? Hogy dolgozni jó, a rossebeket, mi jó van abba, hogy pucolom a budit a faluban, hordom a téglát, öklendezek a bőrgyárban, az jó? A rossebeket, az rossz, még szerencsétlenebb az tőlem, aki azt mondja, hogy dolgozni jó, dolgozni szép, az a cigány, aki azt mondja. Úgy ám!” Aztán felcsillanó szemmel, ujjaival csettintgetve robbantak elő belőle a szavak: „De szeretek én nagyon élni! Az nekem az élet, hogy igyak, egyek, szeressek! Az a jó élet... az ember sorsa, hogy jó legyen neki... és én olyat akarok... jó életet! Hogy inni, enni, szeretni... lakni olyan szép házakba, amiket pucoltam, takarítottam. A lenne jó, mindig fessen jární, szép ruhában. Úgy gondoltam rá már sokat, hogy mi a jó az életben? Hogy szeressek, igyak, egyek meg énekeljek. Aztán én legjobban úgy szeretek... jaj! Aztán megvert az úristen, hogy nem ad

nekem jó embert ...azt így szeretek, hát, jaj, hát sokat szeretek... minden nap mást szeretek... de mindig valami bajt hoz rám a rosseb... azt, amelyik embert megszeretem, már el is viszik tőlem. Az egyik asszony elviszi a másik asszonytól, hogy nem tudok megszokni úgy! Sok embert szerettem, sokat... ezt hozta nekem a sors, meg minden cigány asszonynak, úgy ám! Az élet az, hogy szeressek, embert, az mindegy, hogy hányat, az a jó, hogy szeressek, az az élet! Nekem az élet! Élni szeretek nagyon!”

Flóri, tenyerét összecsapva, pördült egyet maga körül, beszaladt a putriba és kicipelte a fekete nagykabátot, ledobta a putri mögött álló egy szál eperfa alá, végignyújtózva rajta, és hasra fordulva, szuszogva elaludt.

Elindultam volna, de az öregasszony a hajamnál fogva visszahúzott. Arcán a milliányi fekete ránc szétszaladt, ahogyan kérdezett: „Mondja meg őszintén, mér írnak maguk itt össze? Mert utoljára akkor írtak így össze Gilvánfán, mikor behajtottak bennünket a Drávába. Mondja meg őszintén, ugye, ki akarnak irtani minket? Ugye, háború lesz? Nem?”

**Mozgó Világ,
1981. 3-4. sz.**

Kemény ENSZ-intő Magyarországnak – akarata ellenére döntötték el a roma asszony sorsát

Kényszersterilizáltak egy roma nőt

Akarata ellenére tettek meddővé egy magyar kórházban egy roma asszonyt – ezt állapította meg az ENSZ egyik bizottsága. Sz. A.-t 2001. januárjában kilenc hónapos halott magzatának eltávolítása után sterilizálták. A nő nem tudta, mi történik vele. A magyar bíróságok nem hittek neki, ezért nemzetközi fórumokhoz fordult. Nem anyagi kártérítést akart, hanem erkölcsi elégtételt.

„Én akkor nagyon sírtam. Mert akkor mondták, hogy meghalt bennem a pulya. Akkor mondta B. (a műtét-nél jelen lévő egyik orvos), hogy értse már meg, már meg van magában halva a gyermek. És én akkor nem tudtam, hogy mi is az az elkötés.”

„De ők nem is azt mondták, hogy elkötés, hanem steriliz (nem tudja rendesen kimondani). Csak amikor magamhoz tértem (...), akkor kérdeztem én meg a doktor urat, hogy tulajdonképpen ez mit jelent. Hogy le lehet-e venni, olyan, mint a hurok? És azt mondta, nem, mert a két petevezeték el van kötve” – így számolt be a történetéről Sz. A. a Nemzeti és Kisebbségi Jogvédő Iroda (NEKI) munkatársának 2001 februárjában.

Az ENSZ Nőkkel Szembeni Hátrányos Megkülönböztetés Kiküszöbölésével Foglalkozó (CEDAW) Bizottsága a héten megállapította, hogy Magyarországnak megsértette a nőkkel szembeni diszkriminációt tiltó 1972-es egyezményt. A ne-

ves nemzetközi fórumhoz közösen fordult az Európai Roma Jogok Központja (ERRC) és a NEKI.

Negyedóra a műtőasztalon

Sz. A. 2000. december 20-ra volt kiírva: bár bement a kórházba, az orvos hazaküldte azzal, hogy hetente

Bodrogi Bea, a NEKI jogásza szerint az adott körülmények között az orvosok nem végezheték volna el a műtétet a roma asszonyon. „Hazai fronton azonban a második hibát a bíróságok követék el. A jogerős ítélet szerint ugyanis az asszony nem kapta meg a megfelelő tájékoztatást, ám a sterilizáció visszafordítható, sérelem és kár ezért az asszonyt nem érte. Az ENSZ bizottsága ezzel nem értett egyet. Mindezek után kíváncsian várom a magyar állam válaszát.”

járjon magzati szívhang vizsgálatra. 2001. január 2-án reggel elfolyt a magzatvíze és rosszul lett. 9 óra 46-kor vették fel a fehérgyarmati Szatmár-Beregi Kórházba.

Innentől alig tudta követni az eseményeket: levetkőztették, leborotválták, közölték vele, hogy a testében lévő különböző műtéti beleegyező nyilatkozatokat írtak alá vele. Vérátömlesztést kapott, elaltatták, érzéstelenítették, császármetszéssel eltávolították belőle a gyermeket – majd mellesleg sterilizálták.

A-nak negyedóra alatt kellett volna mindent fölfognia: nemcsak azt, hogy gyermeke halott, hanem azt is, hogy az orvosok sterilizálni akarják.

Habár a bíróság előtt a műtétnél jelen lévő orvosok egybehangzóan állították: A. maga kérte, hogy kössék el petevezetékét, A. ezzel elmentésen vallott: „A műtét előtt hoztak oda papírokat, hogy írjam alá. Nem mondták el, hogy ezek miről szól-

nak, mégis aláírtam. Másnap K. doktor közölte velem, hogy sterilizáltak (...).”

Az orvosok azzal védekeztek: A. aláírta a beleegyező nyilatkozatot. A lap alján alig olvashatóan ott áll az orvos írása is: a beteg határozottan kéri sterilizációját, szülni már nem akar. A hazai bíróságok azt is bizonyították, hogy az asszonyt szóban felvilágosították a műtét következményeiről.

Szegyén a közösségben

A körzeti védőnő az egyik tárgyaláson azt állította: a felperes valószínűleg nem ismerte a sterilizáció szót, a romák körében pedig szerinte az nem elfogadható. „Az ő elvük az, hogy ha lehet, akkor szülni kell.”

Ezt támasztotta alá **Neményi Mária**nak, az MTA tudományos főmunkatársának szakértői véleménye is, miszerint a sterilizálás a ro-

ma nők körében „olyan mélyen elfogadott tabut sértene, amely semmiképpen sem lenne vállalható a roma közösségben élő nők nemi identitása, feleségi-anyai szerepe szempontjából”.

„Elvárható három gyerek után, hogy tisztában legyen a meddővé tétel kérdésével” – vélte ezzel szemben B. doktor.

Nem a nőre tartozik, mi történik vele

Sz. A. védője, **Bodrogi Bea** szerint az akkor hatályos egészségügyi törvény épp azért hagyott három hónap gondolkodási időt az érintetteknek, hogy megfelelően hozzák meg az életre szóló döntést. Néhány perc a műtőasztalon nem elég erre. „A krízishelyzetben lévő, vallásos A. nemcsak az idő rövidsége és a hiányos felvilágosítás, hanem élettársa távolléte miatt sem volt képes felelős döntést hozni.”

Magyar szégyen

Danka Anita, az ERRC munkatársa emlékeztetett arra, hogy a nők jogegyenlőségét követelő Egyezmény 1982. óta kötelezi Magyarországot. A CEDAW-bizottság pedig ezidáig a részes tagállamok közül egyedül Magyarországot marasztalta el egyéni panaszos eljárásban, ezúttal már másodjára. „Ezt a 'rekordot' szégyellnünk kell, és a magyar államnak mindent meg kell tennie, hogy hasonló jogsértések ne fordulhassanak elő hazánkban.”

Ez ugyanis a beavatkozás egyik törvényi feltétele. Kell még hozzá az érintett beleegyező nyilatkozata: (az eset megtörténtekor) a 35. évet betöltött vagy három saját gyermekkel rendelkező páciensnek írásban kell kérnie a beavatkozást. A három

hónapos várakozási időtől csak akkor lehet eltekinteni, ha például a terhesség a nő életét közvetlenül veszélyezteti.

A tárgyaláson meghallgatott orvosok néhány esetben nem ismerték a törvényi szabályozást, és meglepő dolgokat is mondtak. Kettőn például úgy vélték, ha az orvos szükségesnek ítéli meg a petevezeték lekötését, úgy megteszik azt. Egyikük azt vallotta: „szokatlan az anyával közölni, mi vár rá”.

Habár a hazai jogorvoslati fórumok is elismerték, hogy az orvosok mulasztottak, amikor nem tájékoztatták Sz. A.-t a műtét következményeiről, és a törvényben előírtakat figyelmen kívül hagyták, elutasították Sz. A. keresetét.

Egyezményt sértettünk

Az ENSZ-bizottság azonban megállapította: Magyaror-

szág több ponton megsértette a nemzetközi egyezményt. Az ENSZ elfogadta az ERRC és a NEKI érveit, miszerint a sterilizálás csak nehezen visszafordítható beavatkozás, amely nemcsak veszélyes, de gyakran sikertelen is. A bizottság szerint a sterilizációt Sz. A. teljes és tájékozott beleegyezése nélkül hajtották végre és az véglegesen megfosztotta őt reprodukív képességétől, így azon joga is sérült, hogy szabadon dönthesse arról, mennyi gyermeket, milyen időközönként kíván vállalni.

Az ENSZ szerint a magyar kormánynak határon kívül kell helyeznie azt a rendelkezést, mely lehetővé teszi az orvosok számára, hogy ha a körülmények indokolják, beleegyezés nélkül végezzék el a művi meddővé tételt.

Varró Szilvia

A sterilizálás a roma nők körében „olyan mélyen elfogadott tabut sértene, amely semmiképpen sem lenne vállalható a roma közösségben élő nők nemi identitása, feleségi-anyai szerepe szempontjából”.
Fotó: illusztráció LD archívum

AZ MNEKK PÁLYÁZATAI FELHÍVÁSA

ANYANYELVŰ VAGY KÉTNYELVŰ KIADÓI TEVÉKENYSÉG

A maximálisan igényelhető/nyújtható támogatás 500 000 Ft

Beküldési határidő: 2006. október 31. Döntés: 2006. november vége

Nyomdakész alkotások kiadására, publikálására irányuló támogatás.

Figyelem! A kuratórium utófinanszírozás formájában támogatja a 2007. febr. 28-ig megjelenő anyanyelvű vagy kétnyelvű kiadványokat illetve kép- és hanghordozókat. **AZ ELNYERT TÁMOGATÁS KIFIZETÉSÉRE LEGKORÁBBAN 2007. JANUÁRJÁBAN VÁLLAL KÖTELEZETTSÉGET A TÁMOGATÓ.** Nyomtatott kiadványok esetében azok **nyomdaköltségéhez** (szerkesztés, tördelés, szkenelés és egyéb nyomdai kiadásokhoz kapcsolódó szolgáltatások), **kép- és hanghordozók** esetében a **masterről történő sokszorosítás költségeihez**, valamint **honoráriumhoz** (ezen tétel igényléséhez külön indoklást kérünk) járul hozzá a bemutatott és már teljesített számla alapján.

E témakörbe tartoznak:

- kulturális-közéleti kisebbségi folyóiratok, magazinok (a MNEKK által 2006-ben támogatott országok kisebbségi lapok nem pályázhatnak!);
- konferenciák anyagai;
- a térség tájékoztatását szolgáló kisebbségi anyanyelvű hírlevél, iskolai újság;
- egy adott kisebbség nyelvén íródott irodalmi alkotások (verseskötet, prózai művek);
- a vallás anyanyelvi gyakorlásához szükséges kiadványok publikálása;
- tudományos értekezések és ismeretterjesztő művek, már lezajlott kutatások eredményeinek publikálása;
- képzőművészeti katalógusok, egy-egy kisebbség életét fotókkal reprezentáló anyanyelvű vagy többnyelvű albumok;
- naptárak, térképek;
- CD-Rom-ok, DVD-k, a kisebbség autentikus zenei hagyományait megőrkítő egyéb kép- és hanghordozók.

Az elbírálás szempontjai:

a kiadandó alkotás jellege, témája, tartalma, a megcélzott réteg; a megjelenés indoka, a kiadvány célja; a kiadvány paraméterei (oldalszám, terjedelem, példányszám, terjesztés módja, folyóiratok esetében: megjelenési gyakoriság); a folyóiratok írásainak szerzői, munkatársak; hanghordozók kiadása esetén a közreműködő művészek, együttesek megnevezése; várható bevételek.

A program mellékleteként kötelezően csatolandó: (Ld. még AZ ADATLAP KITÖLTÉSE 9. pontja!)

Az ISBN- vagy ISSN-regisztráció, a nyomda vagy stúdió árajánlata; kiadói árajánlat és a várható bevételek kalkulációja; amennyiben a kiadás megbízásra készül, a kiadóval kötött szerződés, megállapodás másolata; a már meglévő folyóiratok esetében legalább két szám; könyvkiadásnál a már elkészült kézirat lektori szakvéleménye, tartalmi kivonata, referenciák. (Kéziratot nem kérünk, nem őrzi meg és nem küldünk vissza!)

* * *

FIGYELEM!

Az adatlap és a kitöltéséhez szükséges 6 oldalas útmutató (amely részletesen tartalmazza a pályázat benyújtásához szükséges tudnivalókat és a csatolandó dokumentumokat) beszerezhető a közalapítvány irodájában munkaidőben (H-CS: 8-16 óra között, P: 8-14 óra között): Bp. V. ker., Október 6. u. 17. I. em.

Ha a pályázó postai úton kéri a pályázati anyagot, akkor C5-ös (közepes méretű), a pályázó nevére megcímezett, felbélyegzett válaszborítékot kérünk.

Levélcímünk: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25

Az adatlap és az útmutató leolvasható az alábbi Internet-címen is:
<http://web.t-online.hu/mnekk>

A pályázatot a 4 oldalból álló adatlapon, a csatolandó dokumentumokkal együtt ajánlott küldeményként EGY eredeti példányban kell benyújtani a következő levélcímre: MNEK Közalapítvány, 1387 Budapest 62, Pf. 25, vagy személyesen: Bp. V. ker., Október 6. u. 17. I. em.
Tel./fax: 06-1/321-3352, 06-1/321-7364, 06-1/321-7370

Faxon, e-mail-en nem küldünk és nem fogadunk pályázati anyagot!

A beküldési határidő után benyújtott illetve postára adott pályázatokat a kuratórium nem bírálja el.

MACIKA-pályázat a roma közösségeket érintő, veszélyeztető szociális és lakhatási krízishelyzetek elhárításának és megoldásának részbeni támogatására

Kiíró szerv: Magyarországi Cigányokért Közalapítvány **Határidő:** folyamatos **Összeg:** 1 millió Ft

A pályázók köre:

- cigány kisebbségi önkormányzatok,
- jogi személyiséggel rendelkező cigány társadalmi szervezetek, egyesületek, alapítványok, melyeknek alapító okiratában nevesítve van a roma közösségek érdekében végzett tevékenység, és a krízishelyzet elhárításra vonatkozóan rendelkeznek a települési önkormányzat írásbeli együttműködési megállapodásával.

Összefoglaló: A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány **30 millió forintos keretösszeggel** pályázatot hirdet a **roma közösségeket érintő, veszélyeztető szociális és lakhatási krízishelyzetek elhárításának és megoldásának részbeni támogatására.**

Speciális feltételek**Nem pályázhatnak:**

- gazdasági társaságok,
- felszámolás, csődeljárás, vagy végrehajtás alatt álló szervezetek, illetve
- azon szervezetek, amelyeknek köztartozása van.

A pályázat leírása**A támogatás formája:**

- vissza nem térítendő támogatás; – az egy pályázó által **elnyerhető támogatás maximum összege: 1.000.000 Ft**

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a krízishelyzet elhárítására és megoldásának elősegítésére vonatkozó tevékenység részletes leírását,
- a kedvezményezettnek a köztartozásokra vonatkozó nyilatkozatát vagy igazolásokat,
- társadalmi szervezet, alapítvány esetében 30 napnál nem régebbi, a bíróság által kiadott, hatályos adatokat tartalmazó kivonatot, továbbá eredeti aláírási címpéldányt
- a csőd, felszámolási vagy végelszámolási eljárásra, illetve végrehajtási eljárásra vonatkozó nyilatkozatot,
- nyilatkozat más szervezet(ek)től kért költségvetési támogatásról,
- nyilatkozat a számlavezető bank(ok)ról, és az azonnali beszedési megbízásra vonatkozó felhatalmazást,
- a szakmai szervezeti egység által meghatározott egyéb mellékletek

Nyertes pályázat esetén a támogatási szerződés aláírásához szükséges dokumentumok:

- megbízott aláíró esetén a szerződés aláírására feljogosító, közjegyző által hitelesített meghatalmazás,
- a feladat megvalósításának részletes – tételes darabszámmal, egységárral kidolgozott – költségterve és felhasználási ütemterve,
- beruházás esetén a jogerős építési engedély vagy az illetékes hatósági igazolás arról, hogy a pályázatban jelzett tevékenység nem építési engedély köteles,
- egyéb engedélyköteles tevékenység esetén a jogerős hatósági engedélyek igazolások.

Érvénytelen az a pályázat:

- mely a hiánypótlás után is hiányos; – melyet arra nem jogosult szervezet nyújtott be,
- mely nem a kijelölt űrlap formátumban érkezett.

Támogatásban csak az a pályázó részesülhet, amelyik a krízishelyzet elhárítására és megoldására vonatkozóan rendelkezik a települési önkormányzat írásos együttműködési megállapodásával.

Az elbírálási szempontrendszer legfontosabb eleme: az intézkedés sürgőssége.

Formailag kifogástalan az a pályázat, amely a mellékelt űrlapon érkezik, olvasható, értékelhető, illetve aláírással, dátummal ellátott. Hiányos pontatlanul kitöltött űrlap esetén egyszeri hiánypótlásnak van helye, melyre az értesítés kézbesítésétől számított 30 napon belül van lehetőség.

A pályázat benyújtásához a mellékelt **köztartozás-mentességet igazoló nyilatkozat csatolása** szükséges. A köztartozás mentesség-ről szóló igazolások (APEH, VPOP stb.) és egyéb dokumentumok benyújtására a későbbiekben a nyertes pályázók esetében lesz szükség.

A pályázatok benyújtási határideje: folyamatos Az elbírálás: folyamatosan a 30 millió forint keretösszeg erejéig

A pályázatot 1 példányban a szükséges adatlapon a **melléletekkel együtt az alábbi címre kell beküldeni:** Magyarországi Cigányokért Közalapítvány (1091 Budapest, Üllői út 47–49.).

A pályázati felhívás és a pályázat benyújtásához szükséges 2006 évre érvényes adatlap átvehető a Közalapítvány irodájában (1091 Budapest, Üllői u. 47–49.), valamint letölthető a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány honlapján (www.macika.hu)

NCSSZI-pályázat: Roma fiatalok bekerülési esélyeinek növelése a felsőoktatásban

A Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet pályázati úton pénzügyi keretet biztosít emelt szintű érettségire, illetve felsőfokú tanulmányokra való felkészítésre.

Ki vehet részt: Az emelt szintű érettségire, illetve felsőfokú tanulmányokra felkészítő tanfolyamra, a 2006/2007-es tanévre, *azok a roma/cigány fiatalok* jelentkezhetnek, akik gimnázium vagy szakközépiskola 12. évfolyam nappali, esti vagy levelező tagozatos tanulói vagy korábban érettségiztek és szeretnék felsőfokú tanulmányokat folytatni.

A pályázat leírása:

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- a tanuló önéletrajza, amely tartalmazza, hogy milyen szakon szeretne továbbtanulni valamely felsőfokú intézményben (családi háttér és anyagi helyzet ismertetése)
- az önéletrajzba írjatók le melyik megyéhez tartoztok, mert az előkészítő megyei szinten működik
- érettségi bizonyítvány fénymásolata
- a 2007-ben érettségizők a 11. évfolyam év végi lezárt bizonyítványának hiteles másolatát csatolják
- a helyi cigány kisebbségi önkormányzat vagy helyi cigány civil szervezet ajánlása, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének támogató nyilatkozata, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel.

A pályázatok elbírálási határideje: 2006. október 20.

A felkészítő tanfolyam kezdési ideje legkésőbb: 2006. október 30.

A jelentkezéseket az alábbi címre kell beküldeni 2006. szeptember 30-ig:
Nemzeti Család és Szociálpolitikai Intézet (1134 Budapest, Tüzér u. 33-35.).

További információ: Rostás Krisztina romaügyi referenstől krisztina.rostas@ncsszi.hu e-mail címen vagy (061) 465-5000/126 melléken, 06 20 46-55-668-as telefonszámokon.

HM-NCSSZI pályázat: „A hivatásos katonai pályát választó roma/cigány fiatalok esélyeinek növelése a katonai felsőoktatásban és tiszthelyettesképzésben”

A Honvédelmi Minisztérium és a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet pályázatot hirdet
„A hivatásos katonai pályát választó roma/cigány fiatalok esélyeinek növelése a katonai felsőoktatásban (ZMNE) és tiszthelyettesképzésben”.

A HM és a NCSSZI pályázati úton
pénzügyi keretet biztosít emelt szintű érettségire–felsőfokú tanulmányokra való felkészítésre.

Az emelt szintű érettségire–felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyamra

- a 2006/2007-es tanévre gimnázium vagy szakközépiskola 12. nappali, esti, levelező évfolyamon tanulók
- valamint a korábban érettségizett roma/cigány származású fiatalok jelentkezhetnek, akik a ZMNE nappali tagozatán illetve a Kinizsi Pál Központi Tiszthelyettes Képző Központ egy éves nappali képzésén szeretnék tanulmányaikat folytatni.

Speciális feltételek:

Hiányos vagy határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadnak el!

A pályázat leírása

A pályázaton azok a **roma/cigány származású fiatalok** vehetnek részt, akik a katonai szolgálati jogviszony feltételeinek megfelelnek:

- büntetlen előélet;
- egészségügyi, pszichikai és fizikai alkalmasság;
- magyar állampolgárság; – fegyveres szolgálat vállalása.

A jelentkezők részéről az alábbi dokumentumok szükségesek:

- a tanuló önéletrajza, mely tartalmazza, hogy a honvédség állományán belül milyen szakon szeretne továbbtanulni
- érettségi bizonyítvány fénymásolata
- a 2007-ben érettségizők a 11. évfolyam év végi lezárt bizonyítvány hiteles másolatát csatolják
- a helyi cigány kisebbségi önkormányzat vagy helyi cigány civil szervezet, ennek hiányában a települési önkormányzat jegyzőjének ajánlása, mely tartalmazza, hogy a pályázó a pályázati feltételeknek megfelel

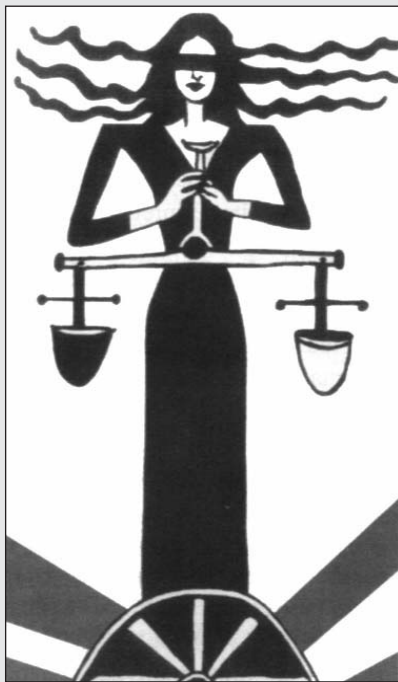
A pályázatokat **2006. szeptember 30-ig kell beküldeni** az alábbi címre: Nemzeti Család és Szociálpolitikai Intézet (1134 Budapest, Tüzér u. 33–35.).

A pályázatok elbírálási ideje: 2006. október 15.

Az emelt szintű érettségire, a felsőfokú tanulmányokra való felkészítő tanfolyam kezdési határideje legkésőbb: 2006. október 31.
Információ kérhető: Rostás Krisztina romaügyi referens (Nemzeti Család-és Szociálpolitikai Intézet), telefon: (061) 465-5000, 20 4655-668; e-mail: krisztina.rostas@ncsszi.hu; Jóni Tibor ezredes, romaügyi referens (Honvédelmi Minisztérium) tel: 474-1111/21742 mellék, 30 415-49-35, e-mail: joni.tibor@hm.gov.hu

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.

Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róberet
4600 Kisvárd,
Temesvári út 6.
Tel: 06 (45) 416-105

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsali Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Szente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Részlet Sáfár Sándor és Wuscher Anna: *Bokszí és Tulpica* című kötetéből.

Az ördög bosszúja

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény cigány ember. Ha jól emlékszem, Behiákon élt a feleségével. Annyi rajkójuk volt, hogy majd szétnyomták a gunyhójuk falát. Valamennyi között azonban legjobban Gyurkót szerették, meg féltették. Persze nem véletlen szorongtak, mert Gyurkó születése után megjelent náluk egy tudósasszony, Sára néni. Más megyéből jött, és ha már arra járt, hát szerencsét mondott a gyerekeknek. Azt jövendölte, hogy ebből a gyerekből még nagy ember, vagyis hát nagy úr lesz. 7 vármegyének fog parancsolni. Szerencséje lesz a szerelemben is. Feleségül veszi a környék legszebb lányát, de itt egy kis bajról is magyarázgatott. A lányt, aki Gyurkó felesége lesz, az apja, meg az anyja pénzért, gazdagságért elígerte ördög-szeretőnek. Hogy aztán ebből mi lesz, azt csak a Szent Isten tudhatja. A házáséletében sok nehézsége lesz. Különösen az első gyerek zúdítja rájuk a sok bajt, de...

– Sára néni! Hogy a radai rosseb essen a tudományába! Vegye már észre magát, hogy csupa szerencsétlenséget akar hozni a házra! – ugrott föl az ember félbeszakítva a Sára néni jövendölését.

– Ja, a szerencsétlenség könnyen fönnakad az embereken! Pláne, ha nem tudja, hogyan forgassa magát. Látom mindenkinél okosabbnak gondolod magad. Nekem így is jó, – azzal Sára néni sarkon fordult, és elment.

– Nem jól tetted, hogy így lekisebbitted Sára néni tudományát! Legalább azt kellett volna még meghallgatni, hogyan védjük ki a bajt! Más különben sem jó összevitatkozni tudósasszonnyal, mert rontás lesz annak a vége – ripakodott az urára a felesége.

Végül jól összekülönbözött a cigány ember a feleségével, de ettől még nem állt meg az idő. Mégpedig annyira nem, hogy a sok rajkó lassan ember-sorba lépett, aztán szétszéledtek a világba.

Gyurkó is növegetett. Már tizenhat éves is elmúlt, amikor elfogta a mehetnék. Egyszer, amikor a gunyhó előtt

– Ne menj el fiam! Itt hagynál bennünket a szegénységben? Apád már öreg, beteg is. Kire maradnak a lovak? Most talán szerencsénk lenne a vásáron. Tudod, hogy három ló vár az istállóban arra, hogy gazdát kerítsünk nekik.

– Szegénység! Szegénység! A radai rosseb essen abba a szegénységbe! Mást nem hall az ember egész nap. Már pedig én elmegyek! Nem másítom meg a szavamat! Kerül vevő azokhoz a lovakhoz nélkülem is. Még ilyen kijáratott, életrevaló lovaink ügyse voltak. Jocó eladja őket a vásáron – erősködött Gyurkó.

Hát, ahogy beszélgetnek, vitatkoznak, egyszer csak hatalmas szél kerekedett. Gyorsan beiskoltak a gunyhóba. Nem telt bele egy fél pillanat, kint huppanva potyogott valami, az ajtó kivágódott. Na még ilyet! Liba eső esett. Csakúgy potyogtak tollastól az égből a libák. Akárhová is tegyen a Szent Isten, ha nem esett 100 liba Gyurkóék udvarába is!

– Látja édesanyám, a Szent Isten is azt akarja, hogy útnak induljak. Kisegített egy időre a szegénységből.

– Dehogy a Szent Isten, édes fiam! Az ördög kíván el tőlem téged.

– Ne mondjon már ilyet édesanyám! Kivel tett már valaha is jót az ördög?

– Most már mindegy ki adta, a Szent Isten, vagy az ördög, ha már itt van ez a sok liba, csak hasznosítani kéne – gondolkodott az anyja, aztán fogta magát és kopasztani kezdte a libákat.

Három nap és három éjjel tartott a kopasztás. Gyurkó a konyhában ült, gondolkogtatott, mert elhatározta, hogy reggel korán indul, de hát mit is vigyen az útra? Egyszer csak suster-gást hallott a füle mellett.

Feleségül veszi a környék legszebb lányát.
Illusztráció: Szécsi Magda

üldögélt apja és anyja, bejelentette nekik, hogy ő bizony elindul világot próbálni.

– Minek mennél te világot próbálni? – kérdezte az anyja.

– Hát, csak! Lát, hall az ember, meg tanul is, de még az is lehet, hogy találok kedvemre való feleséget.

Megijedt Gyurkó anyja. Rögtön könyörgőre fogta a szót.

– Én vagyok a szél, aki a libaesőt hozta. Bejöttem megpihenni egy kicsit, meg aztán beszédem is van veled Gyurkó. Tudom, hogy mi a szándékod. Csak annyit mondhatok, hogy ne a ti lovaitokból válassz az útra, hanem menj ki a dögtemetőbe. Az úttól mindjárt jobbra áss le, ott találsz lócsontokat. Szedd egy kosárba! Nehogy elhagyd a legkisebb porcikáját is! Hajnalban a gunyhó előtt rakd össze úgy, ahogy valamikor volt, cirógasd végig élesztőfűvel, meglásd azonnal a legtüzesebb tártos ló prüszköl előtted. Hóka a neve. Ebből ért. Anyádnak van egy hároméves kendermagos kakasa, ezt vágasd le az útra. Ne libát vigyél! A kendermagos kakas zúzóját edd meg mindenképpen, mert ettől olyan okos leszel, hogy senki nem tud becsapni, mindenkinek látod a gondolatait is. Először Hétország királyát keresd meg! Itt lépj szolgálatba! Nála 3 nap 3 év. Tegyé mindent a kedvére! Fizetségnek ő ígér szekér aranyat, hátsalovat, fele királyságát, de te csak a 3 diót kérd, amit szalajtóban őriz a padláson, mert erőt adó diók ezek, vagy 9 bivaly ereje van bennük. Lehet, hogy még hasznát veszed!

Gyurkó szót fogadott a szélnek. Összeszedte a lócsontokat a dögtemető jobb oldalán. Hazahozta, hogy hajnalban összerakhassa. Igaz, nem nagyon tetszett az anyjának a sok csont, amikor ott volt az a ménkű sok liba. Vitakoztak is vagy két óra hosszat, mert Gyurkó anyja azt hitte, hogy a nagy bőség vette el a fia eszét, azért ragaszkodik annyira a kakashoz. Végül is úgy begerjedt az anyja, amiért a fia nem tágitott, hogy nem is levágta, hanem kivégezte a kendermagos kakast. Lecsapta a fejét.

Amikor a kakas megfőtt, Gyurkó a levesből kikapta a zúját, s rögtön megette. A többi összecsomagolta neki az anyja az útra. Közben a harag is elszállt, mint a leves gőze, hisz csak nem engedheti haraggal útnak a fiát. Gyurkó hajnalban összeszedte a lócsontokat. Anyjától elkérte az élesztőfűvet, megcirógatta vele a csontvázat. Az azonnal megelevenedett, igazi lóvá változott, s azonnal tüzet fújva ugrott talpra.

– Hóka csihadj!

A ló szót fogadott. Várta, hogy fölnyergelje Gyurkó. Ő fel is kantározta. Megkötötte a ház előtt a vadkörtefához. Az anyjának vissza akarta adni

az élesztőfűvet, de ő Gyurkónak ajánlódkozta.

– Hasznát veheted még az úton fiam!

Gyurkó megköszönte és betette a kabátja felső zsebébe.

– Merre indulsz? – kérdezte az anyja.

– Nem tudom.

– Na, várj csak! – fordult be az anyja és már vissza is ért egy szakajtó babbal. Fellódította a szakajtó babot a levegőbe. Azok nem körbe potyogtak egyformán, hanem, mintha csak az utat mutatták volna, legtöbb jobb felé hullott le.

Az asszony nem tudta, de én elárulom, hogy a szél így mutatta meg Gyurkónak az utat, aki szót is fogadott, jobbra indult és mindig arra ment, amerre a szél. Éppen hét évig vándorolt már Gyurkó, amikor megérkezett Hétország királyának a városába. Az út a temető mellett vezetett a palotába. Éppen temetésre készülődtek. A temető telis-tele volt emberekkel. Egy öreg pap olyan szépen beszélt valami gonoszról, akit most vesztített. Úgy prédikált, hogy mindenki rítt.

Gyurkó közelebb óvakodott, hogy kitudakolja, ki halt meg. Egy szakállas öreg cigány magyarázta meg neki, hogy Hétország legszebb cigánylánya halt meg. Az ördög pénzért, gazdagságért vette meg a lányt még kicsi korában apjától, anyjától. Most jött a lányért, de hiába hívta szép szóval, ígérettel, erőszakkal, a lány nem ment. Nem bírta vele a pokol összes ördöge sem. Erre méregbe gurult az ördög, elpusztította a lányt, Nanit. Most aztán ríhat az apja, meg az anyja, hogy mire juttatták a lányukat!

Gyurkó odafurakodott. Felemelte a koporsó fedelét, hogy megnézze Nanit. Bár ne látta volna! Azonnal beleszeretett. Nem tudott másra gondolni, csak arra, hogy bármi áron megszabadítja, és felségül veszi a lányt. Meg sem várta Gyurkó míg eltakarítják a halottat, otthagya a temetőt. Ment egyenesen Hétország királyához.

– Szerencsés jó napot kívánok felséges király úr!

– Neked is fiam! Mi járatban vagy?

– Szolgálatot keresek.

– Mihez értesz, mit csinálsz a legszívesebben?

– Akármilyen munkát elvégzek, de legjobban a lovak édekelnek.

– No, akkor éppen jókor jöttél! Kocsisra lenne szükségem.

– Szívesen leszek a feleséged kocsisa. Milyen kocsis kéne, taligás, vagy parádés?

– Parádés. Mennyiért állsz be hozzám? Nálam 3 nap 3 esztendő.

– Nem kérek sokat, csak azt a három diót, amelyiket a feleséged a padláson egy szakajtóban tart.

– Ne vacakolj már fiam! Ki hallott már olyat, hogy 3 dióért szolgált volna valaki? Adok három hátsalovat!

– Köszönöm felségednek, de elég lesz a 3 dió.

– Ne alkudozz fiam! Palotában vagy nem vásárban. Rendben van, adok a három ló meg a szerszám mellé egy szekér aranyat is.

– Nem vagyok én nagyzó felség! Megelégszem a 3 dióval.

– Ne tegyél világ csúfjává! Mit mondanak a szomszédaim, ha kibeszéled, hogy 3 dióért 3 évig dolgoztatlak. A fele királyságomat akarod?

– Ugyan felség! Mondtam, hogy elég a 3 dió is.

– Na jó! Legyen! De azt megmondom, hogy nálam a ló az első. A szőrüknek úgy kell ragyogni, hogy jobban meglásd benne magad, mint a tükörben. A patkójukat mindig frissen vasalva akarom látni. Csengjenek azok a patkók a lovaim lábán, mert erről ismernek meg engem mindenütt az országban. Ha nem jól végzed a dolgot, nemhogy diót nem kapsz, hanem én lecsapatom a fejedet.

– Kár az okításért felség! Minden a kedvére lesz, meglátja!

Úgy is lett. Hétország lovainak soha nem volt külön gondozója, mint Gyurkó. Szinte megfiatalította őket. Felpendültek, táncoltak, amikor a hintó elé fogta őket. Minden a legnagyobb rendben ment, csak egy dologról nem tudott Hétország királya. Mégpedig arról, hogy Gyurkó első nap is, második nap is a kikocsikázás után elment a temetőbe, hogy tiszteletet tegye Naninál. Második nap valahogy észrevette Hétország királya, amikor Gyurkó hazajött. Nem is állta meg szó nélkül. Rögtön vallatóra fogta a legényt, hogy merre mászkált. Mit tehetett más Gyurkó, minthogy elmesélte mit látott, hallott a temetésen.

– folytatjuk –

L. D. Horoszkóp

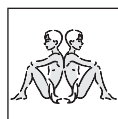
2006. október

KOS (III. 21.–IV. 20.) – Javulni fog új főnökéhez, partneréhez, és munkatársaihoz fűződő kapcsolata. Ezután csak jó ideig a munkájával kell törődnie és arra ügyelnie, hogy ne halmozzon fel adósságokat! Legyen bizalommal mások iránt, és ha elég diplomatikus és leleményes tud lenni, akkor anélkül, hogy környezete észrevenné, ön irányíthatja a dolgokat...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) – Ha veszi az időt és a fáradságot és ügyel a megjelenésére, harmonikusabbá teheti mindennapjait. Nagy szakmai tekintélyének köszönhetően, több állásajánlatot kap, még külföldi cégektől is. Gondolja át alaposan, hogy elfogadja-e valamelyiket, mert akkor teljesen fel kell forgatnia az életét, és Ön nem repes a változásoktól! Kizárólag a szellemi dolgokban hajlandó mobillá lenni.

IKREK (V. 21.–VI. 21.) – Érzéseit a család és az otthon szeretete határozza meg! Ha kétségei vannak az ismereteit illetően, akkor iratkozzon be egy tanfolyamra. Tovább se vigye túlzásba az evést. Mozogjon sokat és úgy tűnik szükséges lesz felkeresnie nem csak fogorvosát, de nőgyógyászát is...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.) – Rokonai most kicsit több szeretetet és megértést igényelnek Öntől. Ahogy az október a végéhez közeledik, sokkal jobban megérti a nehéz természetű, ingerlékeny

és önféjű szeretteit. Igyekszik együtt működni velük, de a hónap közepe táján kisebb nézeteltérések adódhatnak, amelyeket különösen óvatosan kell kezelnie. Kerülje a túlzott étel és ital fogyasztást, és ne hanyagolja el a kötelező orvosi ellenőrzéseket sem!

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) – A szeretetet támogatja a csillagok állása! Javíthatja munkatársaihoz fűződő kapcsolatát, és egy volt élettársa most sokat segíthet Önnek, de nem önzetlenül! Minden vállalkozásában legyen óvatos, körültekintő, szerezzen be minden információt külső támogatóiról!

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.) – Ebben az időszakban féltékenységet és önzést tapasztalhat házastársa irányából és ez meghatározza az egész hónapját. Pénzügyi vitáik menekülésre készítetik, és előfordulhat, hogy rövidebb időre el is költözik otthonról. De hónap végére rendeződnek a dolgok, bár Ön nem felejtí el a történeteket...

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) – Barátaitól kaphatja meg azt a megértést és elismerést, ami segíthet abban, hogy túlélje munkahelyén a nehéz időköt! Ezért ne hanyagolja el őket. A gyermekeihez fűződő kapcsolata megint rendkívül feszült lehet ebben az időszakban. Terveit ossza meg kedvesével, esetleg vonja be a beszélgetésbe gyermekeit is. Kisebbségével küszködik az egyik család tagja: őrizze meg nyugalmát és vegye körül a beteget gyengédséggel.

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) – Ne rágódjon a múlton! Az Ön életeleme az újrakezdés. Senki sem tud romokon olyan szép várat építeni, amelyet Ön. A gyógyulási módszert régóta gyakorolja: kutyaharapást szőrével! Fogadja el annak a skorpiónak, kosnak, oroszlánnak vagy mérlegnek az ölelését,

aki először hívja hancúrozni. Aztán majd eldönti, hogy legyen tovább!

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) – Ahogy az október a vége felé közeledik, úgy lesz egyre megterhelőbb az Ön számára a szerelem! Családtagjaival való kapcsolata valamivel kiegyensúlyozottabbá válik, de még mindig hajlamos lesz arra, hogy másokat hibáztasson és kibújjon a felelősség alól! Elveszettek is érezheti magát ebben a világban, és sokat aggodalmaskodik olyan dolgokon, amikbe nincsen beleszólása...

BAK (XII. 22.–I. 20.) – A házaseletét megkeveri, hogy néhány dologban nem ért egyet a párjával! Ne keverje össze az üzletet, illetve a munkát a szerelemmel! Egyébként most aktív, merész, újító kedvű, de néha eszébe jut, hogy tanulásra, önfélesztésre, nyelvtanulásra fordítsa ezeket a nemes tulajdonságokat, ám végül újra csak a gyerekgondozási könyveket bújja. Érthető, hiszen babát vár és a hőesést... Már amelyik bak sorsa ez a várakozás!

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) – Ön már megtanulta, hogy kedvességével többet érhet el, mint rámenősséggel! A sors egy mérleget vagy egy bikát igyekszik Önhöz kötni: utóbbi sosem akar majd kiszállni az ágyából, a mérleg viszont egy perc alatt átveszi a parancsnokságot az élete fölött. Legyen észnél!

HALAK (II. 20.–III. 20.) – Manapság könnyen az utcán találja magát az ember, ha meggondolatlanul bírálhatja főnökeit! Az ereje amúgy sem a szavaiban van, hanem a viselkedésében: Ön rendkívül alkalmazkodó tud lenni, ha érdekei úgy kívánják, igaz, otthon a fenébe kívánja azokat, akik miatt nem lehet önmaga. Érthető! Csak ne szerettein vezesse le gyilkos indulatait. Sportoljon...

A szeretet útján...

Egy 10 gyermekes családhoz látogattam el Karcagon, akik ebben a nehéz anyagi világban is igyekeznek a gyermekeiknek a tőlük telhető legtöbbet megadni. Szoba-konyhas kis házban él a nagy család. Az udvaron sok-sok apró gyermekruha szárad. A ház kicsi, de sok benne a szeretet – mondja az édesanya. Marikát sok-sok éve ismerem, szívesen vállalkozott a beszélgetésre.

– 7 gyermekes nagy családból származom, és oda-haza is azt a szeretetet és összetartást láttam, amit a gyermekeimnek én is továbbadok. 16 évesen mentem férjhez, ennek már 27 éve. Jóban-rosszban kitarunk egymás mellett az urammal. 4 gyerekünk már családos, ők külön élnek, és van 5 unokánk is.

– Milyen gyakran látogatják a gyerekek Marikáékat?

– Minden hétvégén, de hétközben is gyakran hazaugranak. Nagy fazék levest főzök, meg pörköltet, vagy tyúkos káposztát, hogy mindenkinek jusson. Olyan jó, ha mindannyian együtt vagyunk! Csak alig férünk el – mondja szomorú mosollyal.

– 2 évvel ezelőtt a legkisebb gyermek születésekor majdnem meghalt Marika. Mi történt?

– Mindig sokat dolgoztam, hogy a gyerekeket fel-

tudjuk nevelni. Éjszaka jártam terhesen is dolgozni idénymunkára, mert nappal a gyerekekkel kellett lennem. Jázmin születése után az intenzív osztályra kerültem, lélegeztető gépre. A testvéreim ellátták a gyerekeket, az uram is minden nap az ágyam szélén ült. Másfél hónapig voltam kórházban, de a nagy család összetartó ereje megint megmutatkozott. A húgom kihozta a kórházból a kis Jázmint, és teljes szívvel, lélekkel gondozta. Miután hazakerültem, még utána is gondozta a picit, hogy fel-erősödjek.

– 2 iskolás, 2 óvodás és egy 3 és egy 2 éves gyermek van idehaza. Nagy nehézséget okozott-e a családnak az iskola, óvoda indítás? Kaptak-e segítséget?

– A mai napig eljárók dolgoztatni, hogy mindent, ami tőlünk telik, megadjunk a

gyerekeknek. Hála Istennek nem éhezünk, a szükséges ruhákat is meg tudjuk venni a gyerekeknek. Igaz, most kicsit pénzsűkébe kerültünk, hiszen azon az 5000 forintos támogatáson kívül, amit mindenki kap, aki jogosult a rendszeres gyermekvédelmi támogatásra, semmilyen más segítséget nem kaptunk. A gyerekek szeretnének játékokat, könyveket, de ebből a kis pénzből nem telik. De nem nagyon követelöznek, megértik azt is, ha nincs. Be kell nagyon osztani ezt a kicsi pénzt.

– Marika, mi a legnagyobb álmuk?

– Álom? Egészség mindannyiunknak, mert sajnos én sokat betegeskedem az utóbbi időben. És nagy álmunk egy ház. Szerettem volna a szocpolt igénybe venni, de azt mondták, csak 35 éves korig jár. Pedig mennyire kellett volna, kel-

lene nekünk egy ház, ahol van WC, fürdőszoba, vagy legalább víz a házban, hogy ne másoktól kellene cipelnem a fürdéshez, a mosáshoz. Lett volna egy nagy szobánk, nagy asztallal, ahol minden gyermekem elférne és együtt ehetnének és beszélgetnének. Csodálatos káracsnyunk lehetne!

2006-ot írunk! Olyan nagy álom ez?

Kovács Margaréta

Tisztelt Olvasók!

Akik tudnak és szeretnének Marika kicsi gyerekeinek segíteni, Szerkesztőségünk közvetítésével megtehetik. Örömmel fogadunk minden megunt mesés könyvet, játékot.

**Köszönettel,
a Szerkesztőség!**

A gyönyörű gyerekek közül balról a második Marika kislánya.